

Vývoj vnitřního a vnějšího bezpečnostního prostředí České republiky a jeho vliv na přípravu složek Integrovaného záchranného systému

Vendula Vaňková

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Vendula Vaňková
Osobní číslo: L17223
Studijní program: B2825 Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Ochrana obyvatelstva
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Vývoj vnitřního a vnějšího bezpečnostního prostředí České republiky a jeho vliv na přípravu složek Integrovaného záchranného systému

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte rešerši s důrazem na aktuální monografie a analytické dokumenty z provenience orgánů státní správy.
2. Analyzujte současné nosné aspekty vývoje bezpečnostního prostředí s důrazem na hrozby a rizika.
3. Zhodnotte úroveň připravenosti Integrovaného záchranného systému.
4. Navrhněte případná opatření ke zlepšení stávajícího stavu.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam doporučené literatury:

1. STOJAR, Richard. Bezpečnostní prostředí 2018: implikace pro obrannou politiku a ozbrojené síly ČR. Brno: Univerzita obrany, 2018. ISBN 978-80-7582-053-2.
2. VEGRICHTOVÁ, Barbora. Bezpečnostní hrozby současnosti. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2016. ISBN 978-80-7251-462-5.
3. Audit národní bezpečnosti, 2016. [online]. Ministerstvo vnitra ČR. [cit. 2019-10-23]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-151410/>

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. RSDr. Václav Lošek, CSc.

Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: 1. listopadu 2019
Termín odevzdání bakalářské práce: 15. května 2020

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2019

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15. 5. 2020

Jméno a příjmení studenta: Vendula Vaňková

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá vývojem vnitřního a vnějšího bezpečnostního prostředí a jeho vlivem na přípravu složek Integrovaného záchranného systému.

V teoretické části je popsáno bezpečnostní prostředí a s ním spojené pojmy vnitřní a vnější bezpečnostní prostředí. Dále jsou zde vymezeny a analyzovány největší bezpečnostní hrozby pro ČR. Teoretická část také vymezuje bezpečnostní právo v ČR a poslední kapitola se věnuje bezpečnostnímu systému České republiky.

Praktická část je věnována Integrovanému záchrannému systému a jeho hlavním složkám. Je zde popsáno personální zabezpečení těchto hlavních složek a s tím spojená navrhovaná opatření ke zlepšení stávajícího stavu. Praktická část obsahuje také kapitolu COVID-19, ve které je řešena připravenost hlavních složek IZS na tento druh hrozby. V závěru praktické části jsou analyzovány výsledky dotazníkového šetření, týkajícího se pohledu občanů Přerova na současné hrozby.

Klíčová slova: bezpečnostní prostředí, bezpečnostní hrozby, Integrovaný záchranný systém, bezpečnostní systém

ABSTRACT

The bachelor's thesis deals with the development of the internal and external safety environment and its influence on the preparation of the components of the Integrated Rescue System. The theoretical part describes the security environment and the concepts associated with an internal and external security environment. Furthermore, there are also defined and analyzed the biggest security threats for the Czech Republic. The theoretical part also defines security law in the Czech Republic and the last chapter deals with the security system in the Czech Republic. The practical part is devoted to the Integrated Rescue System and its main components. It describes the staffing of these main components and the associated proposed measures to improve the current situation. The practical part also contains the chapter, that focus on the COVID-19, which deals with the readiness of the main components of the Integrated Rescue System for this kind of threat. At the end of the practical part, there are analyzed results of the questionnaire survey, related with the opinion of the citizens of Přerov on current threats.

Keywords: safety environment, safety threats, Integrated Rescue System, security system

Tímto bych ráda poděkovala mému vedoucímu doc. RSDr. Václavu Loškovi, CSc. za cenné rady při zpracování bakalářské práce.

Hlavní poděkování patří mé rodině, speciálně bratrovi a blízkým přátelům za podporu a trpělivost v průběhu mého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ	12
1.1 VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ.....	13
1.1.1 Bezpečnostní prostředí vnitřní	13
1.1.2 Bezpečnostní prostředí vnější	14
2 BEZPEČNOSTNÍ HROZBY	16
2.1 TERORISMUS	16
2.1.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby.....	18
2.2 EXTREMISMUS.....	18
2.2.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby.....	19
2.3 ORGANIZOVANÝ ZLOČIN	19
2.3.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby.....	20
2.4 PŮSOBENÍ CIZÍ MOCI.....	20
2.4.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby.....	21
2.5 BEZPEČNOSTNÍ ASPEKTY MIGRACE	21
2.5.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby.....	22
2.6 PŘÍRODNÍ HROZBY.....	22
2.6.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby.....	23
2.7 ANTROPOGENNÍ HROZBY.....	23
2.7.1 Základní nástroje k eliminaci hrozby	24
2.8 HROZBY V KYBERPROSTORU	24
2.8.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby.....	25
2.9 ENERGETICKÁ, SUROVINOVÁ A PRŮMYSLOVÁ BEZPEČNOST	25
2.9.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby.....	27
2.10 HYBRIDNÍ HROZBY A JEJICH VLIV NA BEZPEČNOST OBČANŮ ČR	27
2.10.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby.....	28
3 BEZPEČNOSTNÍ PRÁVO V ČESKÉ REPUBLICE.....	29
4 BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČESKÉ REPUBLIKY.....	30
4.1 STRUKTURA BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU ČR.....	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
5 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM	34
5.1 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY	34
5.1.1 Personální zabezpečení	35
5.2 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	36
5.2.1 Personální zabezpečení	36
5.3 POSKYTOVATELÉ ZDRAVOTNICKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY	37
5.3.1 Personální zabezpečení	38

5.4	NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ KE ZLEPŠENÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU	39
6	COVID-19	40
7	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	41
7.1	VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	41
7.2	CELKOVÉ HODNOCENÍ VÝSTUPU Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	53
7.3	NÁVRHY A PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ K DOTAZNÍKOVÉMU ŠETŘENÍ.....	54
ZÁVĚR	56	
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	58	
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	61	
SEZNAM OBRÁZKŮ	62	
SEZNAM GRAFŮ	63	
SEZNAM PŘÍLOH.....	64	

ÚVOD

Úvahy o bezpečnosti a jednání z toho plynoucí, jsou od pradávna součástí lidské historie. Bezpečnost se odvíjí jak od přírody, tak i od chování lidí. Je závislá na společenském a dalším vývoji. Žijeme ve světě, ve kterém hrozby mutují a objevují se neustále nové. I z tohoto důvodu, jsem si vybrala právě takové téma bakalářské práce. V době, kdy se potýkáme s globálními problémy, kybernetickými útoky, pandemií a dalšími hrozbami je aktuálnost tématu více než vysoká. Vzhledem k situaci jak ve světě, tak i v České republice, je možné sledovat ve spojitosti s obsahem studia, jak reagují složky Integrovaného záchranného systému, a zároveň jak reaguje vláda a její orgány. Česká republika si prošla a v momentálních chvílích stále prochází situací, kterou většina z nás nikdy nezažila. Nacházeli jsme se dva měsíce v nouzovém stavu, a to díky jedné nepředvídatelné hrozbě. Nutno zmínit, že takových hrozeb ohrožujících naše životy, zdraví a integritu je více.

Právě těmto hrozbám se budu věnovat ve své bakalářské práci. U výběru jednotlivých hrozeb budu vycházet z jednoho ze stěžejních strategických dokumentů, kterým Česká republika disponuje, z Auditů národní bezpečnosti z roku 2016. Dále se budu věnovat problematice bezpečnostního práva České republiky a problematice bezpečnostního systému.

V rámci praktické části krátce charakterizuji Integrovaný záchranný systém a jeho hlavní složky. Ve spojitosti s připraveností těchto složek na vývoj bezpečnostního prostředí, se zaměřím především na jejich personální zabezpečení. Personální stavy, především Hasičského záchranného sboru a Policie České republiky jsou dlouhodobě poddimenzovány. I tomuto se v rámci bakalářské práce budu věnovat a pokusím se navrhnout opatření ke zlepšení stávajícího stavu. Na závěr provedu dotazníkové šetření, které se bude týkat hodnocení bezpečnostních hrozeb. Hodnotit je budou občané města Přerova. Jejich úkolem bude jednotlivým hrozbám přiřadit stupeň ohrožení výhradně z jejich pohledu. Výsledkem dotazníku by mělo být vyhodnocení, zdali znají bezpečnostní hrozby a které hrozby jsou pro občany nejvíce ohrožující. Zjistím-li, že o některých hrozbách občané nemají povědomí, pokusím se navrhnout opatření ke zlepšení stavu.

Cílem mé práce je co nejpřesněji, dle dostupných a aktuálních dokumentů a monografií, vymezit pojem bezpečnostní prostředí a s tím spojené bezpečnostní prostředí vnitřní a vnější.

V souvislosti s vývojem tohoto prostředí se zaměřit na největší hrozby a rizika pro Českou republiku. Nelze opomenout bezpečnostní právo v České republice a problematiku bezpečnostního systému ČR.

Dílčím cílem práce bude analýza stavu jednotlivých složek IZS. Zaměření se na personální zabezpečení. Ze zjištěných údajů vyhodnocení situace a popřípadě návrh opatření ke zlepšení. V rámci výzkumu bude vytvoření dotazníku týkajícího se hrozeb, a jak se těmito hrozbami cítí občani a příslušníci bezpečnostních sborů ohroženi.

Metody použiji následující analyticko-syntetickou, dotazování a sběr dat.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ

Definice bezpečnostního prostředí se především odvíjí od objektu, pro který toto prostředí potřebujeme definovat. Tímto objektem může být například firma, člověk, stát a mnoho dalšího. Dalším zásadním kritériem, při kterém se pohled na bezpečnostní prostředí bude měnit je druh bezpečnosti (například hospodářská, ekonomická, vojenská bezpečnost).

Vývoj bezpečnostního prostředí státu je neoddělitelně spojen s jeho politickým systémem. Zde se dá říct, že hovořím o vnitřním bezpečnostním prostředí. Toto vnitřní bezpečnostní prostředí je výrazně ovlivňováno vnějším, závislým na mezinárodních vztazích. V současnosti je stabilita vnějšího bezpečnostního prostředí garantována členstvím v NATO.

Momentálně prochází bezpečnostní prostředí dynamickými změnami stability oproti minulým dekadám, a to v důsledku nových obtížně predikovaných hrozeb.

Bezpečnostní prostředí dělíme na vnitřní a vnější. Pokud chceme definovat či charakterizovat bezpečnostní prostředí jako takové, je nutno obrátit pozornost ke strategickým a koncepčním dokumentům a odborné monografii.

V Bezpečnostní strategii ČR¹ (dále jen „BS“) je bezpečnostní prostředí definováno jako prostředí, které ovlivňuje bezpečnost. Prostředí, které prochází změnami odvíjejících se od aktuálního dění. Zdůrazňuje se zde, že i konflikty odehrávající se za hranicemi naší země mohou mít na nás velký vliv a dopad. Díky tomuto se vnitřní a vnější bezpečnost prolínají.

Pokud se podíváme na aktuální literaturu tak definice zní *„Bezpečnostní prostředí je takové prostředí, ve kterém mohou probíhat jakékoliv bezpečnostní děje a události, tj. děje událostí, s potenciálním nebo reálným dopadem do bezpečnosti pro zúčastněné objekty či subjekty, se vznikem škod nebo újem.“*[1] Bezpečnostní prostředí by se z hlediska státu dalo definovat jako prostředí, v němž dochází ke střetu bezpečnostních zájmů a to se zájmy jiných aktérů.

V současnosti ovlivňují tvorbu bezpečnostního prostředí nejrůznější hrozby, které přichází z různých směrů. [1,2,3]

¹ Významný a specifický bezpečnostní ústřední dokument České Republiky. Aktualizovaný v roce 2015, od té doby platný. Vydáný vládou ČR. Věnující se východiskům bezpečnostní politiky, bezpečnostním zájmům ČR, bezpečnostnímu prostředí a hrozbám ohrožující ho a strategii prosazování bezpečnostních zájmů ČR.

Dle Saka rozlišujeme vnitřní a vnější ohrožení bezpečnosti. Vnitřní bezpečnostní ohrožení je častější než vnější. V této knize je na to však pohlíženo z pohledu jedince jako takového a z pohledu entit. Kdy je uváděno, že spíše než vnějšími vlivy může být bezpečnost² ohrožena vnitřními. [4]

Naši sousedé ze Slovenska definují bezpečnostní prostředí jako geograficky a politicky vymezený prostor, který může mít vícere vertikální analytické roviny- používají dělení na globální, regionální, státní, lokální a sublokální bezpečnostní prostředí. [5]

1.1 Vnitřní a vnější bezpečnostní prostředí

Stejně tak jako u pojmu bezpečnostní prostředí, tak i pojmy vnitřní a vnější bezpečnostní prostředí nemají jasně danou a zakotvenou definici. Ale jak jsem již zmínila, tyto pojmy se prolínají. Obecně se pokusím z nejaktuálnější literatury tyto pojmy charakterizovat.

1.1.1 Bezpečnostní prostředí vnitřní

Porada ve své práci uvádí, že vnitřní a vnější bezpečnost jsou jako dvě strany jedné mince. S tímto tvrzením si dovolím souhlasit. Vnitřní bezpečnost se zaměřuje na konkrétní subjekt a hrozby ohrožující ho zevnitř. „*Je to stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby a rizika³ ohrožující objekt a jeho zájmy akcemi zevnitř.*“ [1] Když si jako subjekt vnitřní bezpečnosti stanovíme náš stát, tak o tuto bezpečnost se starají ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby. Dále jsou povinny se na této bezpečnosti podílet také státní orgány, orgány územních samosprávných celků, právnické a fyzické osoby. Těm je tato povinnost dána ze zákona.⁴

Z toho je tedy vyplývající, že hlavním úkolem vnitřní bezpečnosti je zachování funkcí státu, ochrana vnitřního pořádku, životů, zdraví, majetku a životního prostředí. A to vše před hrozbami vzniknutými uvnitř státu. [1]

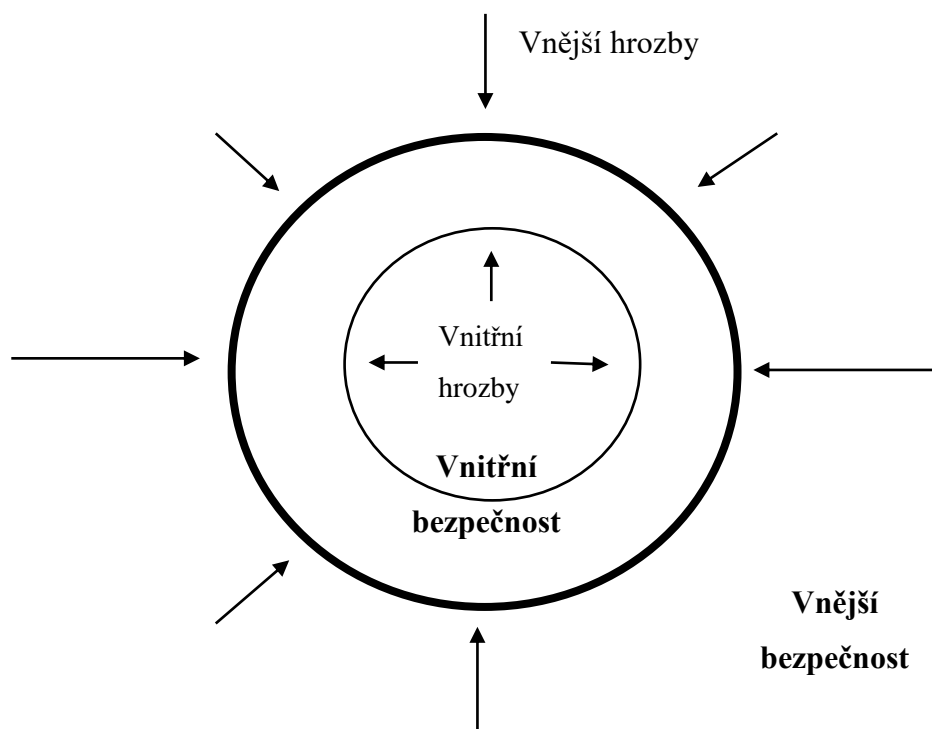
² Neexistuje všeobecná, univerzální a trvalá definice bezpečnosti. Bezpečnost je dynamický a mnohotvárný fenomén, ale obecně nejpřesnější a nejvíce používané objasnění je, že je to stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným (i nenadálým) vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí. [6,27]

³ Hrozba je přírodní nebo člověkem podmíněný proces představující potenciál. Dá se dále dělit do různých kategorií podle toho jaká ta hrozba je. Hrozba bývá zdrojem rizika. A riziko je možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost, která je z bezpečnostního hlediska nežádoucí. [6]

⁴ Zákon č. 110/1998 Sb. „o bezpečnosti ČR“.

1.1.2 Bezpečnostní prostředí vnější

Vnější bezpečnost je ta druhá strana mince. Věnuje se vnějším hrozbám přicházejícím z okolí a ochraně před nimi. „*Je to stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby a rizika ohrožující stát a jeho zájmy zvnějšku a kdy je tento stát k eliminaci hrozeb vybaven.*“ [1] Převážně se zde bavíme o hrozbách vojenských a ekonomických, ale i o mezinárodních vztazích s okolními státy. Mezi tyto můžeme například řadit migrační vlny, mezinárodněpolitické vztahy, ekologické hrozby apod. Zde je hlavní vztah mezi objektem bezpečnosti a jeho vnějškem. Hlavním problémem je existence hrozeb a rizik vně samotného objektu. Velkou váhu zde má úroveň a charakter vnější hrozby. Z pohledu objektu zájmu musí být zajištěno působení ochranných prvků. Základem je připravenost a schopnost objektu působit vůči hrozbě. O tuto vnější bezpečnost se starají a zabezpečují ji hlavně vojenské a politické složky. Podstatou by tedy měla být garance bezpečnosti pro objekt (v našem případě stát), že nebude napaden, nebude podroben nátlaku a to ať už politického, ideologického nebo jiného. [1]

Obr. 1 Schéma vnitřní a vnější bezpečnosti [Zdroj: vlastní]

Vnitřní bezpečnostní prostředí je tedy prostor, uvnitř objektu v tomto případě uvnitř státu, a dohled nad ním vykonávají ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby. Stejně tak i státní orgány a právnické a fyzické osoby. Vnější bezpečnostní prostředí je okolní prostor, který je v gesci hlavně vojenských a politických složek.

2 BEZPEČNOSTNÍ HROZBY

V předchozí kapitole jsem mnohokrát zmiňovala slovo hrozba. V této se hrozbám budu plně věnovat a to hlavně těm, které by mohly nejvíce narušit vnitřní bezpečnost České republiky. U výběru hrozeb budu vycházet z Auditů národní bezpečnosti z roku 2016 (dále jen „Audit“), jakožto jednoho ze základních strategických a koncepčních dokumentů vlády ČR, týkající se bezpečnostní politiky. To ale neznamená, že jiné hrozby než mnou zmiňované nejsou. Jsou a každým dnem mutují a kulminují. Momentálně je velmi diskutovaná a medializovaná situace kolem klimatických změn a s tím spojeným globálním oteplováním. Tato hrozba je velkým rizikem. Pokud se v budoucnosti nic nezmění, mohla by mít až katastrofický dopad, a to jak pro ČR, tak pro celou planetu. K tomuto problému se vyjadřují jednotlivci, skupiny aktivistů a analyzují ho odborníci. Hrozba je projednávána v rámci různých mezinárodních jednání, konferencí a summitů.

V současnosti je nanejvýš aktuální problematika epidemie vyvolané koronavirem. Konkrétně s nemocí Covid-19, která se z Číny rozšířila po celém světě bleskovou rychlostí. Jedná se o závažnou hrozbu hlavně z důvodu rychlého šíření a vysokého počtu úmrtí. K této hrozbě se ale vrátím později v praktické části mé práce.

Hrozeb je jistě více ale v mé bakalářské práci jsem se rozhodla vycházet čistě z Auditů a přiblížit hrozby pouze v něm zmíněné. Ke stručnému přiblížení vybraných hrozeb využiji jak strategických a koncepčních dokumentů, tak aktuálních monografií.

2.1 Terorismus

Terorismus je hlavním tématem mnoha knih, dokumentů či článků. Je to současný fenomén ovlivňující naše životy. A není se čemu divit, je to jedna z největších hrozeb. Obecně by se terorismus dal definovat jako jednání, které je ať už to politicky, ideologicky nebo nábožensky motivováno a používá násilí nebo hrozbu násilím za hlavním účelem a tím je vyvolat strach. Žádná země není plně imunní vůči terorismu. Pouze například z historického hlediska se dá odvodit, které země mohou být terorismem sužovány více než jiné, ale to mohou být jen domněnky. V minulých letech nám teroristé jasně ukázali jejich sílu. Na střední škole mě učil jeden příslušník bezpečnostních sborů (konkrétně Policie České Republiky), a ten prohlašoval bohužel smutnou, ale za mě pravdivou skutečnost, „teroristé pokud budou chtít, mohou spáchat téměř cokoliv a my na to nebudeme připraveni.“

Můžeme se připravovat a mít opatření ale oni díky vlastní ideologii jsou ochotni položit životy, obětovat se a vzít přitom životy jiných. A to kdekoliv a kdykoliv a nás tím překvapit. Nám nezbyvá než snaha odhalit toto jednání ještě když je čas a zneškodnit tyto organizace dříve než napáchají škody.

Co se týče Islámského radikalismu jako hrozby pro ČR, je dle Auditů tato hrozba nízká. Píší zde o Islámském radikalismu, protože v současné Evropě je z hlediska terorismu právě on nejčastěji s tímto spojován. Nejhorší útoky v posledních letech byly spáchány právě lidmi hlásícím se k tzv. Islámskému státu. Audit vyhodnotil tuto hrozbu jako nízkou (nikoliv však nulovou) z důvodu nízkého zastoupení muslimské komunity v Česku a také z hlediska malého potenciálu ČR v očích teroristů. Pozitivně nám k tomuto přispívá i postavení právě muslimské komunity u nás. Příslušníci této komunity nejsou nijak vyčleněni ani jim není nic odíráno. Tudíž zde není vytvářeno zázemí pro teroristickou činnost.

Nedá se ale říct, že jako stát nejsme ohroženi. Z důvodů vazeb k euroatlantickým strukturám i samotným veřejným aktivním postojem proti islámskému radikalismu jistě jsme. Už samotné tyto skutečnosti činí z České republiky možný potenciální cíl teroristických útoků. I když pravděpodobnost útoku větší organizované teroristické skupiny je nízký nelze ho vyloučit a už vůbec nelze vyloučit útok jedince. Jedinec může být inspirovaný (nejen islámskou) ideologií a jednat tzv. na vlastní pěst. A zatímco s útokem velké organizované skupiny na našem území v novodobých dějinách nemáme zkušenosti, tak s útoky jednotlivce jsme se již bohužel potýkali.⁵ Tito jednotlivci mohou být teroristickými skupinami inspirování. Proto jsou u nás větší hrozbou než skupiny právě jednotlivci. Audit pravděpodobnost těchto útoků jednotlivců ohodnotil střední úroveň ohrožení. Střední ohrožení udělil také potenciálnímu teroristickému útoku na kritickou infrastrukturu.

⁵ Například střelba v Uherském Brodě v únoru 2015, která měla 8 obětí. Podle dostupných informací nebyl útočník motivován ideologicky, ale fakticky se jeho jednání od jednání teroristů nelišilo. Stejně tak bych zde mohla zmínit střelbu v Ostravské nemocnici, ke které došlo v prosinci roku 2019. Střelec zasáhl 9 pacientů, čtyři z nich přišli na místě o život, další tři podlehl zraněním později. Samotný střelec spáchal sebevraždu.

V posledních letech nejčastěji teroristé útočili na tzv. měkké cíle.⁶ A to zřejmě hlavně proto, že jejich míra zabezpečení je nižší a následky jsou tragické.

Což z nich činí ideální cíle pro teroristy. Kromě měkkých cílů jsou potenciálním cílem i místa a budovy s vysokou symbolickou hodnotou. To mohou být například budovy úřadů, sídla médií, vojenské a policejní objekty, místa s náboženskou symbolikou apod. A proto jsou také hodnoceny v Auditě středním stupněm ohrožení. [7,8]

2.1.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby

Pro boj s terorismem na území ČR je stěžejním dokumentem Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013. Dále Akční plán pro boj proti terorismu pro léta 2016 až 2018, který byl aktualizovaný pro roky 2019-2020. Co se týče legislativy, ČR nemá speciální protiteroristický zákon ale tato problematika je plně obsažena v Trestním zákoníku.⁷ [8]

2.2 Extremismus

Extremismus se ve společnosti vždy vyskytoval a vždy se vyskytovat bude. Nelze ho nijak naprosto vymýtit. Jedná se o společenský jev, jehož základem je zpochybňování demokratických základů společnosti či některých základních lidských práv a svobod. Většinou ve spojení s tímto mluvíme o politickém extremismu. Extremismus v sobě zahrnuje hlavně netoleranci, neochotu, nesnášenlivost a odmítání. Tohle všechno hlavně vůči platným právním a morálním normám a hodnotám. Extremisté tak jednájí hlavně za účelem prosazení vlastních politických cílů. Extremismus využívá totální kritiku všeho stávajícího. Cílem je odstranění stávajícího systému a nahrazení vlastní alternativou. Závažným problémem je akceptace násilí pro prosazování zmíněných cílů. Většinou v pozadí výraznějších negativních politických, společenských nebo ekonomických změn stojí právě extremisté.

Existuje několik odvětví extremismu, například pravicový, protimuslimský, protiimigrační a levicový extremismus. Tyto jsou i zmiňované v Auditě ve vztahu k ČR.

⁶ Měkké cíle (soft targets) jsou nejčastěji místa s vysokou koncentrací osob, které nejsou nijak významně chráněné. (Školy, nemocnice, nákupní centra, atd.)

⁷ Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

U extremistů není ani tak důležité ke které skupině se hlásí (nacisté, fašisté, apod.), jako spíš společný cíl nenávisti vůči nějaké menšině.

V ČR se těmito menšinami myslí hlavně Romové, Židé, cizinci, sexuální menšiny a v odrazu současných událostí roste nenávist vůči imigrantům a muslimům.

Existence extremistických stran a jejich pomalé, nenápadné vystupování musí být monitorováno. Z Auditů vyplývá, že vůči extremismu je výše ohrožení pro ČR střední. [8,9]

2.2.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby

V BS je tato problematika obecně zmíněna. Avšak dokument, který se věnuje výhradně extremismu je každoročně vydávaná Zpráva o extremismu a Koncepce boje proti extremismu.⁸ [8]

2.3 Organizovaný zločin

V našem trestním zákoníku se zmiňuje organizovaná zločinecká skupina, trestný čin účasti na organizované zločinecké skupině a pachatelství ve prospěch této skupiny, ale žádná z těchto definic nespécifikuje organizovaný zločin jako takový. Takže, to co pod tento pojem spadá, je nejasné a můžou se o tom vést dohady. V obecné rovině si lze zde vybavit hlavně korupci, drogovou kriminalitu, hospodářskou a finanční kriminalitu, ale například i obchodování s lidmi. Dle mého je úroveň této hrozby vzhledem k současnosti vysoká a to nejen pro Českou republiku ale i globálně. Lidé jsou vynalézavější v obcházení zákonů a nebojácnější v porušování práv. Jejich hlavním motivem k takovému jednání je zisk. Dopad organizovaného zločinu může být až katastrofální. Například v důsledku odhalování korupce, může občan ztratit důvěru v poctivost, nestrannost, obecně platné společenské zásady a to může vést až k narušení integrity státu. Další z motivací páčání tohoto činu může být získání určitého vlivu a to hlavně na úrovních státních orgánů. Hlavním rysem organizovaného zločinu je skrytá práce, navenek nebudit žádnou pozornost.

⁸ Dokumenty schvalovány vládou. Popisují události a trendy za uplynulý rok. Vydávané od roku 1997.

Pohled veřejnosti na tuto problematiku může být rozmanitý. Jelikož na jedné straně tu budou ti, kteří nesouhlasí s takovým protiprávním jednáním, ale na druhé tu můžou být tací, kteří tyto skupiny budou vyhledávat za vidinou vlastního zisku.

Zde mám na mysli hlavně uživatele drog, vlastníky nelegálních zbraní, podvodníky v odvětví padělání dokladů apod. Pro tyto lidi jsou členové organizovaného zločinu více poskytovatelem služeb než zločincem.

V Auditu bylo vyhodnoceno vysokou úrovní hrozby pro ČR již zmiňované prorůstání organizovaného zločinu do veřejné správy a orgánů činných v trestním řízení. Upřímně s rukou na srdci si můžeme říct, že k tomuto již dochází. Některé takové konání již bylo odhaleno v minulosti, některé stále přetrvává. Nezbyvá než posílit prevenci v tomto směru.

Dalším vysoce hodnoceným rizikem je zneužívání veřejných zakázek a veřejných rozpočtů. Věřím, že toto téma by se dalo rozepsat na hodně stranách. Vzhledem k již déle řešené situaci v naší zemi spojené s politikou. Stejnou evaluací byla vyhodnocena i organizovaná daňová kriminalita. [2,8]

2.3.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby

Boj proti těmto skupinám je v gesci Ministerstva vnitra. V roce 2014 byl zřízen specializovaný tým Daňová Kobra na potírání zmiňovaných spáchaných skutků. Hlavním strategickým materiálem v této oblasti je Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023. [8]

2.4 Působení cizí moci

Působení cizí moci je velkou hrozbou nejen pro ČR, ale pro kterýkoliv stát. Jeho hrozba není nikdy nulová. Vždy tu bude určité procento této hrozby. Hlavním nástrojem je získávání informací a infiltrace do chodu státu za vidinou ovládnutí nebo převzetí kontroly nad ním samotným. Motivací mohou být historické aspekty nebo například posílení mezinárodních vztahů. Nejčastěji se tyto snahy projevují v ekonomické oblasti.

Momentálně České republice zmíněné působení může hrozit od Ruské federace a Čínské lidové republiky ale také od některých nestátních aktérů.⁹ Audit člení faktory, které ovlivňují tuto hrozbu na rizika přicházející zvenčí a vnitřní slabiny systému.

Jako největší riziko v této oblasti vyplývá ovlivňování veřejného mínění, které vsází hlavně na dezinformaci a podkopávání autorit. To však dále navazuje na ovlivňování lidí pracujících ve veřejné správě.

V souvislosti se snahou zamezit tomuto jednání může být lákavé sklouznout k nedemokratickým způsobům řešení problému. Což je další hrozba vyplývající z tohoto jednání. Proto musí být neustále udržována rovnováha a stát se musí spolehnout na vlastní bezpečnostní systém a prostředky. [8]

2.4.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby

Vzhledem k tomu, že problém této kapitoly se točí kolem získávání informací, hlavní dohled nad touto hrozbou mají zpravodajské služby. Bezpečnostní informační služba vydává každý rok Výroční zprávu, ve které se věnuje mimo jiné i této problematice. Dále se hojně zapojuje na potírání Národní bezpečnostní úřad a samozřejmě v neposlední řadě Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zahraničních věcí. [8]

2.5 Bezpečnostní aspekty migrace

Samotná migrace není nic nového, je to historický a přirozený jev. V literárních pramenech se dočteme, že migrace má jak pozitivní tak negativní stránky.

Z těch pozitivních stránek bych vyzvedla hlavně integraci, zdravou konkurenci, sbližování, poznávání nového a možné vzájemné obohacování kultur. Bohužel v souvislosti s mým tématem se musím zaměřit spíše na negativní dopady migrace. Migrace jako dílčí hrozba v sobě může nést další ohrožující rizika, například infekční nákazy, terorismus, organizovaný zločin, jednání proti našemu právnímu systému, nepřizpůsobení se a další. Může také dojít k masové migraci ústící z konfliktů na území jiného státu. Taková masová migrace dokáže dlouhodobě narušit chod státu.

⁹ Například již zmíněného Islámského státu.

Východiskem by mělo být, řešit konflikty přímo v ohnisku. Poskytnout pomoc státům s řešením konfliktů, ze kterých migrace vzniká. Dále je důležité mít funkční, jasně stanovená pravidla v oblasti řízení migrace a musí být dána jasná pravidla pro pohyb a povolení pobytu na území jiného státu.

V odrazu událostí minulých let je migrace závažná hrozba, kterou není radno podcenit. Je potřeba jít cestou mezinárodní spolupráce a vzájemné pomoci. Z uplynulých událostí víme, že ČR není pro nelegální migranty moc atraktivní zemí.

Snaží se spíše dostat do Německa. Nicméně to neznamená, že by to pro nás nebyla hrozba. Tomuto je důležité dávat neustálou pozornost. [8]

2.5.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby

Základním strategickým dokumentem týkající se migrační politiky je Strategie migrační politiky ČR 2015.¹⁰ Mimo to je každoročně vydávána Výroční zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace. V roce 2014 byl Ministerstvem vnitra aktualizován typový plán krizového řízení migrační vlna velkého rozsahu. [8]

2.6 Přírodní hrozby

Jako další hrozba ohrožující Česko jsou v Auditě uvedeny přírodní hrozby. V současné době se potýkáme s velkými změnami klimatu. Téma je velmi mediálně populární a neustále zmiňované.

Jsou zde aktivisté vyčnívající z davu a hlasitě bojující za uvědomění si závažnosti tohoto problému. Koná se čím dál více protestů a pochodů v souvislosti s touto hrozbou. A není se čemu divit, závažnost a dopad výrazně ovlivňuje náš současný i budoucí život na této planetě.

Není v lidských možnostech zamezit nebo zabránit vzniku přírodních hrozeb. Můžeme je maximálně s určitým předstihem zjistit a monitorovat.

¹⁰ Usnesení vlády ČR ze dne 29. července 2015 č. 621 o Strategii migrační politiky ČR a o Komunikační strategii ČR k migraci. Definuje sedm hlavních oblastí- integrace; azyl; nelegální a návratová politika; vnější dimenze migrační politiky; volný pohyb osob v EU a schengenská spolupráce; legální migrace; mezinárodní a evropské závazky ČR v oblasti migrace.

S cílem rozdělit typy nebezpečí a identifikovat je byla v roce 2015 vyhotovena Analýza hrozeb pro ČR (dále jen „Analýza“). Analýza rozpoznala 72 typů nebezpečí a ty byly dále podrobeny analýze, která odhalila jejich četnost výskytu a závažnost dopadu na chráněné zájmy. V závěru Analýzy došlo k vyhodnocení rizik. Díky tomu došlo k definování a prioritizaci hrozeb. Pro ČR bylo stanoveno 22 typů nebezpečí, pro které lze důvodně očekávat vyhlášení krizového stavu. Z toho 9 jich je naturogenních. Co se týče těchto hrozeb, ty byly děleny v Analýze na biotické a abiotické.¹¹

Jako nejzávažnější abiotické byly vyhodnoceny: dlouhodobé sucho, extrémně vysoké teploty, přívalová povodeň, vydatné srážky, extrémní vítr a povodeň. Nejzávažnější biotické poté byly: epidemie – hromadné nákazy osob, epifytie – hromadné nákazy polních kultur a epizootie – hromadné nákazy zvířat. [8,10]

2.6.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby

Základními dokumenty v této oblasti jsou Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, která stanovuje postup rozvoje v oblasti ochrany obyvatelstva a Koncepce environmentální bezpečnosti, a to na období 2016-2020 s výhledem do roku 2030. Tento dokument udává hlavně doporučenou interakci životního prostředí a společnosti. Dále máme dokument týkající se zhodnocení dopadů změny klimatu, a to Strategii přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR.[8]

2.7 Antropogenní hrozby

Antropogenní hrozby jsou hrozby způsobené činností člověka. Počet mimořádných událostí a krizových situací neustále roste¹² a stejně tak závažnost jejich dopadů. Pro řešení takovýchto hrozeb je nezbytně nutné mít řádně nastavený systém opatření. Ten by měl zajišťovat připravenost a schopnost zvládat tyto mimořádné situace vzniklé lidskou činností.

¹¹ Biotické hrozby- způsobené živou přírodou.

Abiotické hrozby- způsobené neživou přírodou.

¹² Dle Statistické ročenky HZS ČR došlo v roce 2019 k 18 361 požárům, 22 051 dopravním nehodám, 7 798 únikům nebezpečných chemických látek, 72 268 technickým haváriím, 4 radiačním nehodám a haváriím, 40 ostatním mimořádným událostem a k 9 707 planým poplachům. Celkově tedy došlo k 130 229 událostem se zásahy JPO. V roce 2018 bylo těchto událostí 124 388. [23]

Při stanovení nejzávažnějších hrozeb z této kategorie budu opět vycházet z Analýzy hrozeb pro ČR. Ta, jak jsem již psala (viz. kapitola 2.6), vyhodnotila nejzávažnější hrozby pro ČR. Kategorie antropogenních hrozeb byla dále rozdělena na technogenní, sociogenní a ekonomické hrozby. Technogenní hrozby s nepřijatelným rizikem jsou: narušení dodávek potravin velkého rozsahu, narušení funkčnosti významných systémů elektronických komunikací, narušení bezpečnosti informací kritické informační infrastruktury, zvláštní povodeň, únik nebezpečné chemické látky ze stacionárního zařízení, narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu, narušení dodávek plynu velkého rozsahu, narušení dodávek ropy a ropných zařízení velkého rozsahu, radiální havárie a narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu. Sociogenní hrozby jsou migrační vlny velkého rozsahu a narušování zákonnosti velkého rozsahu (včetně terorismu). Největší ekonomická hrozba je narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu. [8,10]

2.7.1 Základní nástroje k eliminaci hrozby

Základními dokumenty k této hrozbě jsou již zmíněné materiály (viz. kapitola 2.6.1), kterými jsou Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 a Koncepce environmentální bezpečnosti, a to na období 2016-2020 s výhledem do roku 2030. Dalšími dokumenty k eliminaci hrozby mohou být vnitřní a vnější havarijní plány, krizové plány a bezpečnostní zprávy a programy. [8]

2.8 Hrozby v kyberprostoru

Hrozby v kyberprostoru jsou velmi obávané. Obavy pramení hlavně z neuchopitelnosti rozsahu této hrozby. S velkým rozmachem moderních technologií přišla tato hrozba. Pachatelé zneužívají anonymity. Není před ní chráněn žádný stát ani jedinec. Jsme v době, kdy se velké množství informací nachází právě v kyberprostoru, tudíž jeho narušení by mělo nevídaný dopad jak na chod státu, tak na obyvatele.

Útoky by mohly být směřovány hlavně na kritickou informační infrastrukturu a významné informační systémy. Jelikož tvoří klíčový systém prvků ČR, jsou z tohoto důvodu velmi zranitelné.

Jejich narušení, napadení nebo nefunkčnost by způsobila závažné ohrožení bezpečnosti ČR. Auditem bylo určeno 5 hrozeb, které významně ohrožují národní bezpečnost.

Jsou jimi kybernetická špionáž, narušení nebo snížení odolnosti IT infrastruktury, nepřátelské kampaně, narušení nebo snížení bezpečnosti eGovernmentu a kyberterrorismus.

Co se týče kybernetické špionáže a nepřátelských kampaní, tak za těmito často stojí cizí státy.

Díky působení kriminálních, extremistických či teroristických skupin a jednotlivců v kyberprostoru může v dohledné budoucnosti dojít i ke kyberterrorismu. Speciální pozor by si ČR měla dát i na kontrolu a zabezpečení IT infrastruktury. Jelikož napadení či ochromení informačních a komunikačních systémů provozovaných orgány veřejné správy by mohlo vést k narušení či zpomalení fungování státu. [2,8]

2.8.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby

Základním dokumentem zajišťujícím kybernetickou bezpečnost je Bezpečnostní Strategie 2015. Na tu navazuje Národní strategie kybernetické bezpečnosti na období let 2015 až 2020. Tento dokument upravuje rámec zajišťování kybernetické bezpečnosti v ČR. Z této strategie vychází Akční plán kybernetické bezpečnosti ČR na období let 2015 až 2020. NBÚ každoročně vydává Zprávu o stavu kybernetické bezpečnosti v ČR. Dává tím vědět vládě o stavu zajišťování kybernetické bezpečnosti a o naplňování zmíněného Akčního plánu. [8]

2.9 Energetická, surovinová a průmyslová bezpečnost

V tomto rychle se měnícím moderním světě mají otázky okolo energetické, surovinové a průmyslové bezpečnosti stále větší význam. Státy se předhánají o získání přístupu ke zdrojům zejména energetických surovin a tato rivalita je součástí mezinárodních vztahů. Prioritou jsou nepřerušované a stabilní dodávky důležitých surovin.

Největší hrozbou energetické bezpečnosti je narušení dodávek elektrické energie. Příčinou by mohla být živelná pohroma, teroristický útok, technická závada, velkoplošný výpadek apod. I když pravděpodobnost výpadku je relativně nízká, stále se s touto možností musí pracovat.

Další hrozbou je narušení dodávek plynu velkého rozsahu. Nejpravděpodobnější příčinou může být opět přírodní pohroma, terorismus, technologická havárie nebo obchodně-politický spor. Především v zimních měsících by měla havárie největší dopad. Čím vyšší tlakový stupeň plynovodů by byl zasažen, tím větší dopad by havárie měla.

Ovšem dle Auditů by musely naráz nastat nejméně tři nepříznivé okolnosti, aby došlo k velkému narušení dodávky.

Narušení dodávek ropy velkého rozsahu je dalším rizikem pro ČR. Ta je závislá na dodávkách ropy ropovodu Družba a IKL.¹³ Z toho tedy plyne, že výroba ropy v Česku je závislá na zahraničních dodavatelích. Z této závislosti vyplývá riziko, že dojde ke zrušení dodávek ropy. Krátkodobé přerušení dodávek by nemělo vliv na produkci. Čerpat by se mohlo z rezerv (státní rezervy, rezervy rafinérií, rezervy petrochemických společností a distributorů pohonných hmot). Za to dlouhodobým přerušením dodávek by mohlo dojít k vyčerpání zmíněných rezerv. V důsledku tohoto by vláda mohla vyhlásit stav ropné nouze. Příčinou přerušení dodávek by z největší míry mohly být zhoršené mezinárodní vztahy, anebo dlouhodobý výpadek těžby.

Co se týče surovinové bezpečnosti, tak nerostné suroviny¹⁴ jsou položka, bez které se neobejde chod žádného státu. A státy si to moc dobře uvědomují a proto kladou velký důraz na dodávku této položky. V současnosti jsou státy EU, do kterých ČR patří, závislé na dovozu nerostných surovin. To by mohl být důvod k případnému vydírání EU. S ohledem na to EU není schopna svým státům garantovat dovoz těchto surovin a tedy zajistit bezpečnost v této oblasti. EU vydala po vyhodnocení situace v roce 2014 seznam, na který zařadila 21 komodit¹⁵, bez kterých se neobejde. Jejich přerušení dodávek by způsobilo vážné ohrožení ekonomik jednotlivých států.

Průmyslová bezpečnost je pro ČR také zásadním pilířem, jelikož průmysl u nás tvoří zásadní odvětví ekonomiky. Mezi nejdůležitější pro ČR patří průmysl hutnický, strojírenský, chemický a potravinářský. Dále energetický, spotřební a stavební. Strojírenský průmysl je nejtradičnější a to hlavně díky výrobě automobilů. Riziko v této oblasti může vzniknout z několika důvodů.

¹³ Trasa Ingolstadt - Kralupy nad Vltavou – Litvínov.

¹⁴ Nerostné suroviny jsou například ropa, uhlí, zemní plyn, vápenec apod.

¹⁵ Jedná se o následující komodity: antimon, beryllium, boráty, fluorit, fosfáty, galium, germanium, hořčík, chrom, indium, kobalt, koksovateľné uhlí, kovy platinové skupiny, křemík, lithium, magnezit, niob, kovy lehkých vzácných zemin, kovy těžkých vzácných zemin, přírodní grafit a wolfram.

Může to být například vysokou závislostí na exportu do států EU. Ten si držíme na vysoké úrovni.¹⁶ Také může riziko vzniknout z paralelně se vyvíjejícího hospodářského růstu s Německem. A to hlavně díky několika set německým podnikům působícím na území ČR. Pokud by klesla poptávka ve zmiňovaném automobilovém průmyslu, vedlo by to také k určité hrozbě. V neposlední řadě může hrozit napadení strategických hospodářských zájmů ČR. To může být mířené od zpravodajských služeb cizí moci. [2,8]

2.9.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby

Zde jsem vybrala nejdůležitější ze základních dokumentů týkajících se energetické, surovinové a průmyslové bezpečnosti. Jedná se o zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích (energetický zákon), dále Státní energetická koncepce ČR, Typový plán narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu, Plán posouzení rizik ovlivňující bezpečnost dodávek zemního plynu v ČR, každoročně aktualizovaný Havarijný plán plynárenské soustavy ČR, Plán opatření při ropné nouzi, Surovinová politika ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, Dohody o volném obchodu mezi EU a jejími členskými státy na jedné straně a ostatními státy na straně druhé. [8]

2.10 Hybridní hrozby a jejich vliv na bezpečnost občanů ČR

Zde bych nejdříve začala tím, co jsou to hybridní hrozby. Když se bavíme o hybridních hrozbách, máme na mysli vlastně propojení různých prvků nebo několika způsobů jak ohrožit, vedoucí ke komplexnější a rozměrnější hrozbě – hybridní. Je to tedy kombinace různých metod co vytváří hybridní hrozbu. Na webových stránkách MV konkrétně na stránkách Centra proti terorismu a hybridním hrozbám, jsou charakterizovány hybridních hrozby takto: *„Primárně se jedná o metody či způsoby, jakými je vedena konfrontace/konflikt, tj. široká, komplexní, přizpůsobivá a integrovaná kombinace konvenčních a nekonvenčních prostředků, otevřených a skrytých aktivit, majících primárně charakter nátlaku a podvratné činnosti, které jsou prováděny vojenskými, polovojenskými a různými civilními aktéry.“* [11]

¹⁶ Až 80 procent tuzemského výrobku se vyváží do zemí EU.

Z uvedeného lze usuzovat, že na tuto hrozbu nemůžeme nahlížet stejně jako na předešlé. Jelikož tato hrozba vyjadřuje ohrožení ve více dimenzích. Za úkoly hybridních hrozeb by se dalo považovat využití slabin protivníka, komplikování či znemožnění rozpoznat původce a napadení a ohrožení rozhodovacího proces napadeného. Cílem této hrozby je poškodit životní, strategické nebo obecně bezpečnostní zájmy jiného. Tyto aktivity dělá hybridní útočník chytře, jelikož často je velmi těžké odhalit je a přiřknout mu za ně odpovědnost. Bavíme se zde o státních i nestátních aktérech, kteří takto mohou konat.

Jako ukázkou použití této hrozby lze uvést konflikt Ruska s Ukrajinou, který vyústil v anexi Krymu v roce 2014. Ze strany Ruska zde šlo o použití různých metod a forem nátlaku a to vše v dlouhodobém horizontu. Metodami hybridních hrozeb se vyznačoval i tzv. Islámský stát.

Dle Auditů by Česká republika mohla čelit ve spojení s hybridními hrozbami útokům na tři základní pilíře státu. A to na soudržnost společnosti, dále na fungující ekonomiku a na bezpečnost a obranu. [8,11,12]

2.10.1 Základní nástroje pro eliminaci hrozby

Je nepravděpodobné, že by ČR čelila hybridní hrozbě osamoceně. EU a NATO vydali materiály k prevenci, popřípadě eliminaci hrozby. Jde o Strategii pro úlohu NATO v boji proti hybridnímu válčení¹⁷ a Společný rámec pro boj proti hybridním hrozbám: Reakce EU.¹⁸ Tento byl v roce 2018 aktualizován. Společně EU a NATO vytvořily „manuál“ uvádějící vzájemnou spolupráci a koordinaci v případě odpovědi na hybridní útok.¹⁹ [8]

Závěrem této kapitoly bych jen chtěla znovu podotknout, že hrozby zde zmiňované jsou hrozby udávané v Auditě. Tímto dokumentem jsem se inspirovala při jejich výběru. To ale neznamená, že ČR čelí pouze těmto vybraným hrozbám. Již v úvodu kapitoly jsem zmiňovala, že hrozeb je více a s vývojem a postupem času se budou i další nové objevovat.

¹⁷ Strategy on NATO's Role in Countering Hybrid Warfare, PO (2015)0673, 1. 12. 2015.

¹⁸ Joint Communication to the European Parliament and the Council "Joint Framework on countering hybrid threats: a European Union response", JOIN (2016) 18 final, 6. 4. 2016.

¹⁹ NATO-EU Staff to Staff Hybrid Cooperation Playbook, DPRC-N (2016)0045, 11. 5. 2016; Joint Staff Working Document – EU operational protocol for countering hybrid threats – 'EU Playbook', SWD (2016) 227 final, 7. 7. 2016.

3 BEZPEČNOSTNÍ PRÁVO V ČESKÉ REPUBLICCE

Určité zásady a základy řízení bezpečnosti ve státě jsou zakotveny již v nejzákladnějších a nejvyšších zákonech co máme, a těmi jsou Ústava ČR (1993) a Listina základních práv a svobod (1993). Zákon týkající se výhradně bezpečnosti je ústavní zákon č. 110/1998 Sb. „o bezpečnosti ČR“.

Jedná se o ústavní zákon ze dne 22. dubna 1998 o bezpečnosti ČR. Skládá se ze třinácti článků. V aktuálním znění je od 1. 12. 2000. V úvodu zákona si můžeme přečíst základní ustanovení, ve kterých se mimo jiné dozvídáme, kdo zajišťuje bezpečnost ČR, anebo v jakých situacích lze vyhlásit krizové stavy. Dále se zákon věnuje podrobněji jednotlivým krizovým stavům. Uvádí především, kdo je vyhláší, v jaké situaci, z jakého důvodu, na jak dlouho a kdo je může zrušit. Zákon pojednává i o zkráceném jednání o návrzích zákonů právě při krizových stavech. Udává, kdo tvoří Bezpečnostní radu státu. Na závěr uvádí společná ustanovení, týkající se přenesení pravomocí na Senát v době rozpuštění Poslanecké sněmovny. Samozřejmě v otázkách bezpečnosti a při vyhlášení krizových stavů. Zákon uzavírá závěrečné ustanovení o účinnosti zákona.

Další zákonná ustanovení jsou uvedena souborem „branných zákonů“ (1999) a balíčkem „krizových zákonů“ (2000).²⁰

Nesmím, zde opomenout ani zákon č. 2/1969 Sb. „o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky“. Jelikož ten určuje mimo jiné práva a povinnosti jednotlivých státních orgánů při zajišťování bezpečnosti. [13,14]

Bezpečnostní právo v České republice je na velmi vysoké úrovni. Jednotlivé zákony jsou novelizovány v návaznosti na změny bezpečnostního prostředí.

²⁰ Jsou tím myšleny hlavně tyto zákony: č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení; č. 239/2000 Sb. o IZS; č. 241/2000 Sb. o HOPKS a č. 222/1999 Sb. o obraně ČR.

4 BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČESKÉ REPUBLIKY

Dle zmíněného ústavního zákona o bezpečnosti ČR je povinností státu zajistit jeho svrchovanost, územní celistvost, ochranu demokratických zákonů a ochranu životů, zdraví a majetku. Za účelem splnění těchto povinností je vytvořen bezpečnostní systém. V mnoha literárních pramenech týkajících se bezpečnosti najdeme definice a popisy bezpečnostního systému, avšak v samotné nejaktuálnější Bezpečnostní strategii je mu věnována jedna stránka. Z té jako hlavní by se mělo vycházet při popisu.

Bezpečnostní systém je v BS 2015 popisován jako institucionální nástroj pro tvorbu a realizaci bezpečnostní politiky státu. Jeho struktura je hierarchicky uspořádaná a je propojením několika rovin (politické, vojenské, vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatel, hospodářské, finanční, právní a sociální).

Základní funkcí tohoto systému je řízení a koordinace činnosti jednotlivých složek v oblasti bezpečnosti ČR. V BS je i stanoveno, že zmíněné zajišťování bezpečnosti není pouze v rukou složek k tomu určených, ale musí se podílet i státní orgány a orgány územní samosprávy a právnické a fyzické osoby. Tato povinnost je právně stanovena.

Funkční bezpečnostní systém by měl představovat nástroj pro zvládání krizových situací jak vojenského tak nevojenského charakteru. Měl by stejně tak zajišťovat prevenci a přípravu, včasné rozpoznání a varování před případnými krizovými situacemi.

Bezpečnostní prostředí a hrozby v něm jsou rychle se měnící a právě na toto musí být bezpečnostní systém připraven. Musí neustále reagovat na změny a nově vznikající hrozby. Z toho je vyplývající, že bezpečnostní systém je otevřený systém, který se přizpůsobuje a reaguje na aktuální bezpečnostní situaci, a to nejen v ČR ale i ve světě.

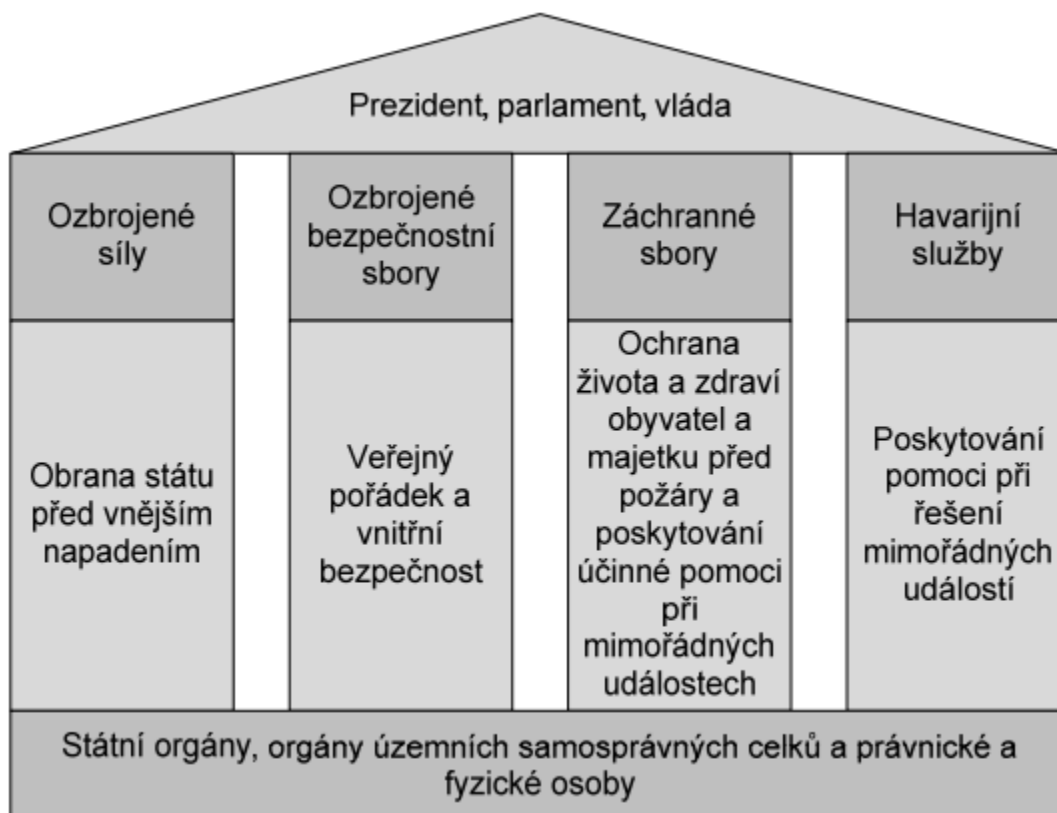
S návazností na zmíněné tedy musí bezpečnostní systém ČR spolupracovat s mezinárodními organizacemi.²¹

Bezpečnost státu a funkčnost celého bezpečnostního systému ČR má na starosti a je za něj zodpovědná vláda jako vrcholný orgán výkonné moci. [2,14,15]

²¹ Např. NATO, EU, OSN, OBSE.

4.1 Struktura bezpečnostního systému ČR

Co se týče struktury bezpečnostního systému, tak se jedná zejména o prezidenta republiky, Parlament ČR, vládu, Bezpečnostní radu státu a její pracovní orgány, ústřední správní úřady, krajské a obecní úřady, ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, zpravodajské služby, záchranné sbory, záchranné služby a havarijní služby. [2]

Obr. 2 Bezpečnostní systém ČR [16]

Jak jsem již zmínila, tento bezpečnostní systém je nástrojem státu, který pomáhá tvořit a realizovat bezpečnostní prostředí a bezpečnostní politiku. Je postavený na jednotlivých složkách, které jsem zmiňovala. Musí včas a s největší přesností reagovat na přítomné hrozby. Možnost sledovat postup jednotlivých složek bezpečnostního systému a celého systému, jsme měli i teď ve spojitosti s nejzávažnější pandemií za poslední roky, tedy s výskytem onemocnění COVID-19.

Teoretická část práce dokazuje, že bezpečnostní prostředí je prostředí dynamické a stále se mění. Hrozby pro náš stát mohou přicházet jak zevnitř tak z vnějšku. Výčet těchto hrozeb je vysoký vzhledem k jejich často globálnímu rozměru. Technologický vývoj dává vzniknout novým, doposud nepoznaným hrozbám. Ale také se stále drží hrozby, kterým jako stát, jako lidstvo čelíme již staletí. Na prevenci a pro boj s těmito hrozbami máme různé nástroje, jejichž prostřednictvím lze společnost jako takovou co nejefektivněji chránit.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Integrovaný záchranný systém je pojem, který se všeobecně začal používat od roku 2001, kdy vešel v platnost zákon č. 239/2000 Sb. „o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů“. Do té doby nebyl legislativně ukotven. Tento zákon stanovuje základní pojmy z oblasti IZS, definuje jednotlivé složky a jejich působnost, dále stanovuje působnost státních orgánů, orgánů samosprávy, práva a povinnosti právnických a fyzických osob, a to při úkonech souvisejících s činnostmi složek IZS. Tedy při mimořádných událostech, záchranných a likvidačních pracích, při ochraně obyvatelstva a při vyhlášených krizových stavech.

Samotný Integrovaný záchranný systém chápeme jako koordinovaný postup složek, kterými jsou především Hasičský záchranný sbor, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, Policie ČR, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby a ostatní složky²², a to při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Tento pojem se používá v případě, kdy musí na zmíněných úkonech spolupracovat dvě nebo více složek IZS. [17,18]

5.1 Hasičský záchranný sbor České republiky

Hasičský záchranný sbor ČR hraje v současnosti, stěžejní roli v přípravách státu na mimořádné události nejrůznějšího typu. Tato složka má silný vliv na provádění záchranných a likvidačních prací. HZS ČR je v podstatě vůdčí složkou IZS. V případě krize koordinuje a slučuje všechny záchranné složky.

Veden je Generálním ředitelstvím HZS ČR, které spadá pod MV. Dále pak je 14 Hasičských záchranných sborů krajů. Ve Frýdku-Místku sídlí Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany, v Hlučíně se nachází Záchranný útvar HZS ČR. Po celém území ČR jsou umístěny vzdělávací, technická a účelová zařízení.

²² Mezi ostatní složky IZS se řadí: vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany a neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Konkrétně se jedná o školní a výcviková zařízení HZS ČR ve Frýdku-Místku a v Brně, Institut ochrany obyvatelstva v Lázních Bohdaneč, Technický ústav požární ochrany v Praze, Opravárenský závod HZS Olomouc a Základna logistiky Olomouc. [18]

Hlavními úkoly HZS ČR je chránit lidské životy a jejich zdraví, životní prostředí, zvířata a majetek a to před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi. Dále plní úkoly požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, Integrovaného záchranného systému, krizového řízení a další.²³ Díky tomuto se HZS podílí na zajišťování bezpečnosti státu. [19]

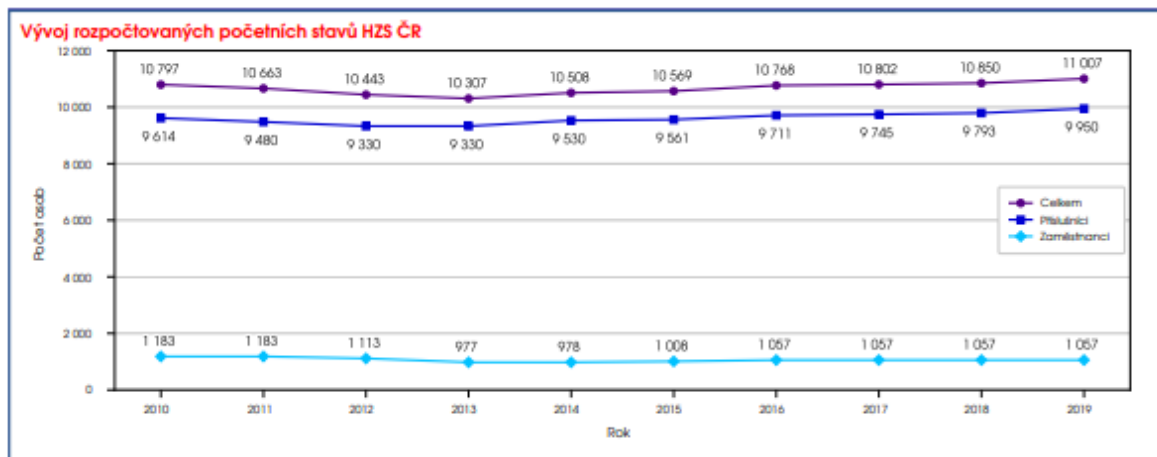
5.1.1 Personální zabezpečení

Každoročně je vydávána Statistická ročenka HZS ČR. Tuto ročenku vydává MV-Generální ředitelství HZS ČR jako přílohu časopisu 112. Obsahem ročenky je přehled statistických ukazatelů týkajících se činnosti JPO, požárů, prevence, mezinárodní spolupráce a v neposlední řadě ekonomického a personálního zabezpečení. Na poslední jmenované bych se v souvislosti s připraveností složek IZS zaměřila.

V minulém roce HZS ČR plnil prostřednictvím 245 stanic i úkoly JPO. Celkově bylo u HZS ČR zaměstnáno 11 007 osob²⁴, z toho ve služebním poměru 9 950 a zaměstnanců 1 057. V HZS podniků bylo zaměstnáno 3 013 osob jako profesionální hasiči zařazení v jednotkách a z toho bylo 566 vojenských hasičů. Členů jednotek SDH obcí a SDH podniků bylo 67 149. Z grafu níže je vidět rostoucí trend v početních stavech HZS ČR, ovšem ten není nijak závažně stoupající. Většinou se jedná o přijetí pár desítek jedinců meziročně. [23]

²³ V rozsahu a za podmínek daných zákonem č. 320/2015 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.

²⁴ Z toho 15 % žen.

Graf 1- Vývoj rozpočtovaných početních stavů HZS ČR [23]

5.2 Policie České republiky

Policie České republiky je nejpočetnějším jednotným ozbrojeným bezpečnostním sborem, který slouží veřejnosti. Hlavními úkoly je chránit bezpečnost osob a majetku a prevence před trestnou činností. V jejich kompetenci je také ochrana veřejného pořádku. Dále plní úkoly dle trestního řádu a úkoly na úseku vnitřního pořádku.

Činnost PČR je řízena policejním prezidiem, v jehož čele je policejní prezident. Za činnost policie se zodpovídá policejní prezident Ministerstvu vnitra. Pod policejní prezidium spadají útvary s celostátní působností²⁵ a krajská ředitelství policie. Policie ČR v rámci výkonu služby působí jako pořádková policie, dopravní policie, ochranná služba, kriminální policie a vyšetřování, pyrotechnická služba apod. [20,21]

5.2.1 Personální zabezpečení

Policejní prezidium České republiky ve spolupráci s Ministerstvem vnitra České republiky vydalo v roce 2017 Koncepti rozvoje Policie České republiky do roku 2020. Tato koncepce byla první svého druhu, do té doby žádný takto ucelený soubor policie neměla. Koncepce udává možnosti a přínosy dalšího směřování rozvoje PČR. Je v ní zhodnocen současný stav policie ale také východiska, z nichž je potřeba policii dále rozvíjet.

²⁵ Útvary s celostátní působností vykonávají specifické úkoly jako například odhalování organizovaného zločinu, ochrana prezidenta republiky a další.

Dokument reaguje na nedávný vývoj bezpečnostní situace, konkrétně na změny vnějšího prostředí, které mají významný vliv na zajištění vnitřní bezpečnosti ČR. Reaguje také na početní stavy a z toho vyplývající stav připravenosti policie. Předkládá reálná řešení pro tyto výzvy. Jedním z hlavních impulzů mimo to, že policie do té doby žádný takový dokument neměla, bylo naplňování Bezpečnostní strategie ČR. Účelem dokumentu je dosažení definovaných vizí PČR, náležité plnění jejich úkolů, které jsou stanoveny zákonem a v neposlední řadě zajištění poslání policie které spočívá v tom „pomáhat a chránit“. Koncepce definuje harmonogram plnění. V souvislosti s tímto je nutné podotknout, že na základě odkladu předložení koncepce vládě ČR ke schválení byla provedena aktualizace. K této aktualizaci došlo v roce 2017. Změny v koncepci jsou znatelně odděleny od původně předkládaných informací. Mezi těmito pozměněnými informacemi je i zpomalení tempa růstu PČR, konkrétně prodloužení realizace koncepce do roku 2022. [24]

V tomto dokumentu je uvedené i zabezpečení v oblasti lidských zdrojů ale jsou to početní stavy z roku 2017. Na oficiálním webu PČR jsou uvedené aktuálnější počty z minulého roku. Zde se uvádí, že policie měla celkem 40 401 příslušníků ve služebním poměru. Celkem 9 838 zaměstnanců v pracovním poměru. Dále jsou uvedeny počty pracovníků na Policejním prezidiu ČR, které má 805 příslušníků a 920 zaměstnanců. Zároveň k 1. 1. 2019 evidovala PČR 696 příslušníků ve věku nad 60 let. [26]

5.3 Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby

Zdravotnická záchranná služba spadá do gesce Ministerstva zdravotnictví. Je to zdravotní služba, která funguje na principu tísňové výzvy, není-li stanoveno zákonem²⁶ jinak. Na základě této výzvy je poskytována přednemocniční neodkladná péče zejména osobám, které jsou v přímém ohrožení života ale také osobám se závažným postižením zdraví. Mezi činnosti, které tato služba vykonává, řadíme například nepřetržitý příjem volání na tísňové číslo, řízení a organizaci přednemocniční péče na místě události, spolupráci s poskytovatelem akutní lůžkové péče, poskytování instrukcí k zajištění první pomoci, přepravu pacienta a další.

²⁶ Zákonem č. 374/2011 Sb. „o zdravotnické záchranné službě“.

Výjezdové základny zdravotní záchranné služby jsou dané plánem pokrytí území kraje. Tento plán stanoví počet a rozmístění těchto základen. Odvíjí se od demografických, topografických a rizikových parametrů jednotlivých území a vydává ho příslušný kraj. Kraj je taktéž zodpovědný za jeho aktualizování, které probíhá nejméně jednou za 2 roky.

Poskytovatelem ZZS je příspěvková organizace, kterou zřizuje kraj a má oprávnění k poskytování této služby podle zákona. [22]

5.3.1 Personální zabezpečení

Zdravotnická ročenka České republiky je publikace, která je každoročně vydávaná již od roku 1960. Vychází z údajů Národního zdravotnického informačního systému a demografických údajů Českého statistického úřadu. Podává informace o zdravotnictví v ČR. Obsahuje údaje z oblastí zdravotního stavu obyvatelstva, sítě a činností zdravotnických zařízení, zdravotnického vzdělávání, ekonomických ukazatelů, mezinárodního srovnání a v neposlední řadě i z oblasti pracovníků. Tuto ročenku připravuje Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky z údajů, které jsem výše zmínila. Ročenka je zpracovávána za uplynulý rok vždy ke konci roku, konkrétně většinou na podzim. S ohledem na tuto skutečnost mám k dispozici Zdravotnickou ročenku České republiky 2018, jelikož za rok 2019 zatím nebyla vyhotovena.

Co se týká personálního zabezpečení, tak v ČR pracovalo ve zdravotnictví v roce 2018 celkem 274 665 pracovníků²⁷. Z toho 5 453 pracovníků působilo ve zdravotnických zařízeních ostatních centrálních orgánů, zejména z rezortu obrany, vnitra a spravedlnosti. Procentuálně bylo v roce 2018 zaměstnáno 75 % pracovníků v nestátních zdravotnických zařízeních²⁸ a 25 % pracovalo ve státních zdravotnických zařízeních. V evidenčním počtu bylo celkově zaměstnáno 3 223 zdravotnických záchranářů a 2 271 řidičů ZZS. V roce 2018 připadlo na 10 000 obyvatel ČR 40 lékařů, 7 zubních lékařů a 81 všeobecných sester a porodních asistentek. [25]

²⁷ V tomto počtu jsou uvedeni zaměstnanci v evidenčním počtu, zaměstnavatelé a smluvní pracovníci.

²⁸ Jejichž zřizovatelem je kraj, obec a město, fyzická osoba, církev a jiná právnická osoba.

5.4 Navrhovaná opatření ke zlepšení stávajícího stavu

V předchozích kapitolách jsem z dostupných nejaktuálnějších dokumentů vypsal, jak na tom jsou základní složky IZS z pohledu personálního zabezpečení. Úroveň připravenosti lidských zdrojů se u každé složky IZS liší.

Hasičský záchranný sbor eviduje meziročně nízký nárůst nových příslušníků. Jedná se o pár desítek nových zaměstnanců každý rok. I přes to je ale zájem uchazečů o toto zaměstnání vysoký. Požadavky pro přijetí jsou vysoké a náročné. Tuto skutečnost ale nelze měnit, jelikož příslušníci musí být způsobilý jak po fyzické, tak po psychické stránce. Můj návrh ke zlepšení jakým způsobem by mohl být HZS ČR posílen, se týká zařazení žen do výjezdů. Je obecně známo, že profese je spíše spojovaná s muži. Tím netvrdím, že zastoupení žen u hasičů je nulové. Můžeme vidět ženy na různých pozicích u hasičů, například i jako velitelky. Ale na výjezdu jsou jen muži. Přitom zájem žen o hasiče je dle mého názoru poměrně vysoký. Stačí se podívat na složení Sborů dobrovolných hasičů různých obcí, kde plno žen najdeme. Hlavně v menších obcích a na vesnicích je „hasičina“ brána jako koníček a děti jsou k ní vedeny již od malička a to s vysokým zastoupením žen. Stejně tak najdeme i plno žen na školách s obory typu požární ochrana apod. Plnohodnotné zařazení žen do výkonu všech činností HZS ČR by dle mého mínění byl jistě pozitivní krok vpřed z hlediska posílení této složky.

Co se týká Policie České republiky, značně se tématu posílení lidských zdrojů zabývá právě zmiňovaná Koncepce. Policie se delší dobu potýká s podstavem příslušníků. Vzhledem ke stále se vyvíjejícím novým hrozbám je nesmírně důležité rozšiřovat tento sbor. Policie ČR nabízí velmi výhodné benefity za výkon práce. Nabízí nevšední a jistě nestereotypní náplň práce. Zároveň jsou ale nároky stejně jako u hasičů vysoké. V mnoha lidech může zodpovědnost vyplývající z této práce a i určitě nebezpečí vyvolávat strach. Velmi pozitivním krokem a zároveň obrovským lákadlem se pro mnoho váhajících osob stal jistě náborový příspěvek, který momentálně PČR nabízí. Dívám se na to jako na jedno z nejlepších opatření ke zlepšení stavu. Dalším z opatření by jistě mohlo být uvolňování nových služebních míst. Vytváření nových policejních zázemí, tudíž poskytnutí nových pracovních míst a pozic. V souvislosti s tímto ale nevytvářet neobsaditelná místa. Tím mám na mysli nevytvářet zbytečně přehnané podmínky k přijetí na některé pozice. Zároveň by velkým přínosem mohlo být rozšíření oborů týkajících se bezpečnosti státu a to nejen na vysokých školách ale již na těch středních.

6 COVID-19

Vzhledem k momentální bezpečnostní situaci jak u nás, tak po celém světě a ve spojitosti s mým tématem, jsem se rozhodla zařadit ve své práci kapitolu o COVID-19. Nebudu zde ovšem opakovat fakta, čísla nebo tvrzení, které slyšíme každodenně ze sdělovacích prostředků. Naopak na tuto hrozbu pohlédnu z hlediska připravenosti složek IZS.

Nemoc, o které jsme se doslechli již na konci minulého roku je jistě závažnou bezpečnostní hrozbou. Nutno ovšem podotknout, že v minulých staletích byla ČR a svět postiženy epidemiemi mnohem hroživějších rozsahů. Tím samozřejmě nechci situaci zlehčovat. Pouze je nutné na hrozbu pohlížet s reálnými fakty a nenechat média vyvolávat paniku. K čemuž bohužel došlo a proto je téma COVID-19 momentálním tématem číslo jedna u nás. Tato hrozba prověřila a stále ještě prověřuje pohotovost a připravenost jak vlády, tak právě složek IZS. Ty okamžitě a svědomitě začaly plnit příkazy a nařízení. Což je ovšem náplní jejich práce. Projevila se také značná aktivita obyvatelstva, například při pomoci s nedostatkem ochranných pomůcek. Bohužel ve spojitosti s tímto se prokázalo, že Česko bylo naprosto nepřipraveno z pohledu zásobení ochrannými prostředky. Tento nedostatek se negativně ukazoval hlavně u zdravotnických zařízení. Když jsem u této epidemie, tak je důležité zdůraznit, že hlavně zdravotnictví se potýkalo s nelehkou situací a obrovským náparem. Ukázalo se, že kapacity zdravotnictví nejsou úplně v normách a při vzniklé situaci se potýkalo s nedostatkem personálu. Proto musela být udělena pracovní povinnost studentům lékařských fakult k výpomoci. V souvislosti s ochrannými prostředky je nutné zmínit zapojení a pomoc hasičů při vykládaní zasláné humanitární pomoci a následovném rozvozu pomůcek po jednotlivých krajích. Stejně tak se hasiči podíleli na pomoci při zajišťování odběrů na stanovených odběrových místech. Tyto odběry prováděla i armáda. S vývojem nemoci se přistupovalo k přísnějším opatřením. K takovým patřilo i uzavření hranic a zavedení kontrol na nich. Zde se projevil znatelný nedostatek příslušníků policie, kdy na pomoc při kontrole na hranicích musela být přivolána armáda.

Aktivitu složek IZS bych hodnotila pozitivně. Akčně a s plným odhodláním se jednotlivé složky pustily do práce. Na druhou stranu právě tohle je jejich posláním a úkolem v rámci výkonu služby. Dle mého názoru byly největší překážkou nedostatečné personální kapacity. V další řadě se také projevil nedostatek ochranných pomůcek, a to hlavně v zařízeních kde by tyto pomůcky měly být samozřejmostí. Celkově myslím, že složky IZS byly připravené a nedostatky se velice rychle řešily a odstraňovaly.

7 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

V rámci mé bakalářské práce jsem se rozhodla zpracovat dotazník na téma Pohled občanů na současné hrozby pro Českou republiku. Mým cílem bylo zjistit, jakou hrozbou popřípadě hrozbami, se občané cítí být nejvíce ohroženi. Zároveň si myslím, že vyplnění takového dotazníku mělo naučný dopad pro respondenty.

Dotazník jsem vztáhla pouze na občany města, ve kterém žiji, aby se lépe zpracovával. Zaslán byl v internetové formě respondentům jak z řad veřejnosti, tak z řad složek IZS. Dotazníkové šetření bylo anonymní. V rozmezí jednoho měsíce konkrétně přelomem března a dubna 2020, jsem nasbírala 200 odpovědí.

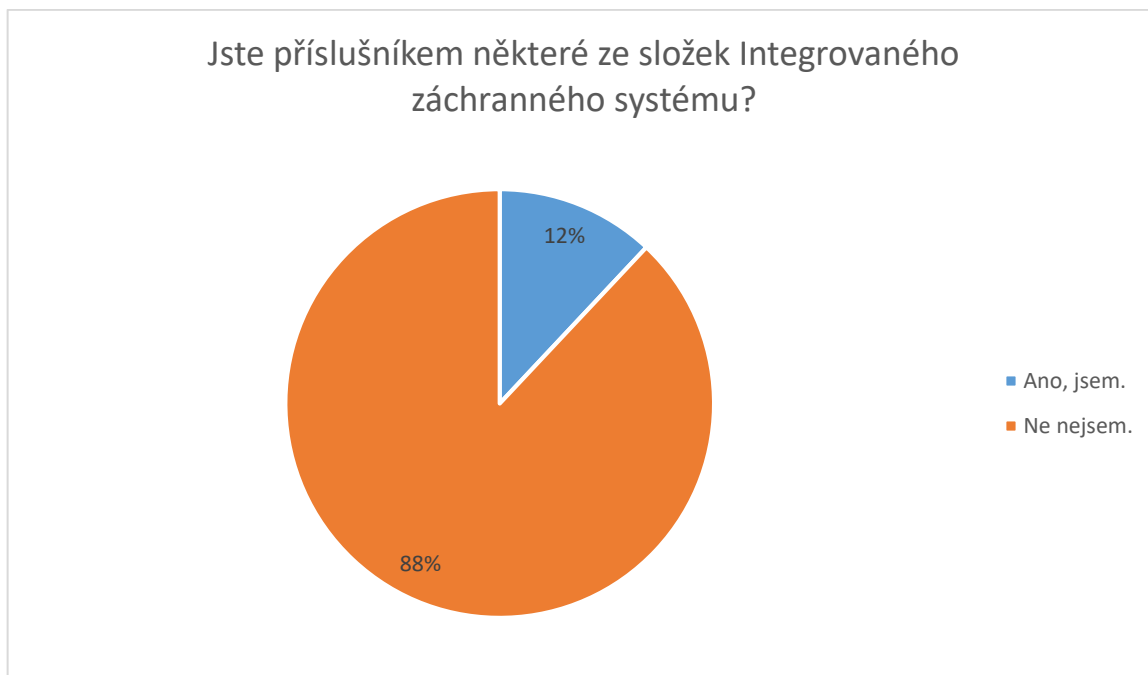
Dotazník se těšil velkému zájmu ze strany občanů i vzhledem k současné bezpečnostní situaci v zemi. Na druhou stranu, kvůli nastalé situaci a pracovnímu vytížení příslušníků složek IZS, jsem bohužel obdržela z jejich strany nízké množství odpovědí.

Respondenti odpovídali na celkem 13 otázek, které měly uzavřené odpovědi.

7.1 Výsledky dotazníkového šetření

Otázka č. 1: Jste příslušníkem některé ze složek Integrovaného záchranného systému?

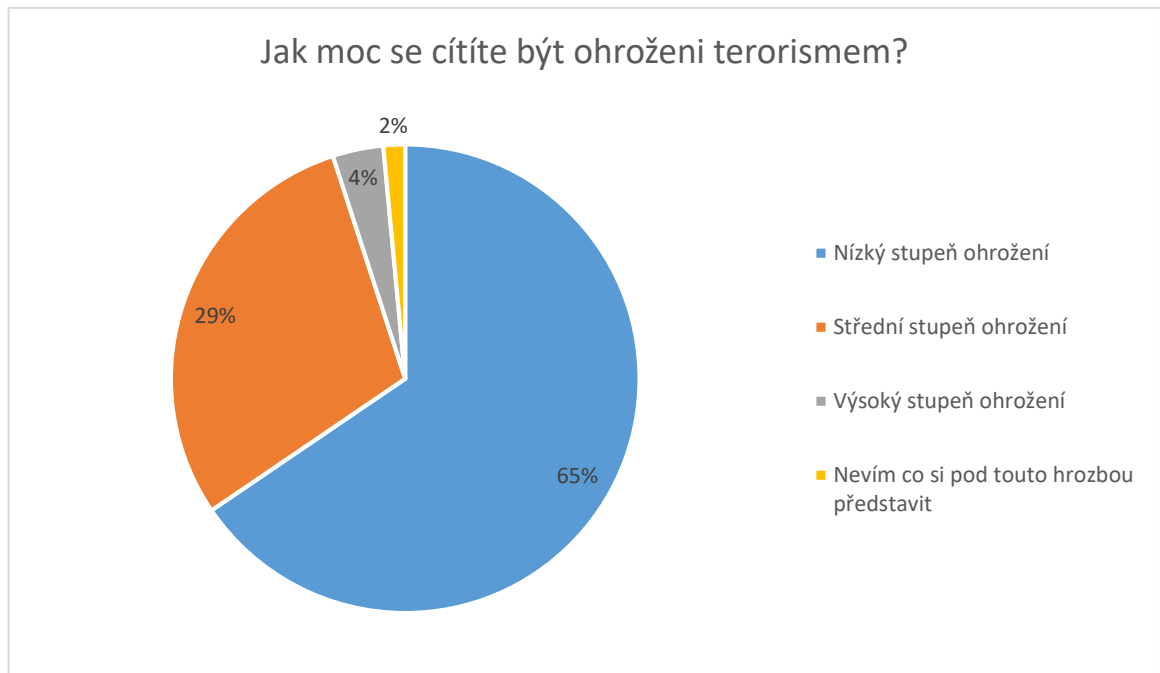
Tato otázka byla původně umístěna na začátek dotazníku pro následné rozdělení pohledu vnímání hrozeb jak veřejnosti, tak příslušníků složek IZS. Z celkového počtu 200 dotazovaných odpovídalo 176 (88%) osob z řad veřejnosti a 24 (12%) osob z řad příslušníků IZS. Poměr odpovídajících je silně nevyrovnaný. Tuto skutečnost si vysvětluji jako dopad bezpečnostní situace v ČR a velkému pracovnímu vytížení příslušníků IZS. Proto jsem dotazník nakonec ani nezaslala všem institucím, které jsem měla v plánu, abych nezatěžovala příslušníky IZS v této vypjaté a náročné situaci. Z důvodu marginálního počtu respondentů z řad IZS budu dále s výsledky dotazníku pracovat jako s celkem.

Graf 2- Zaměstnání respondentů [Zdroj: vlastní]

Otázka č. 2: Jak moc se cítíte být ohroženi terorismem?

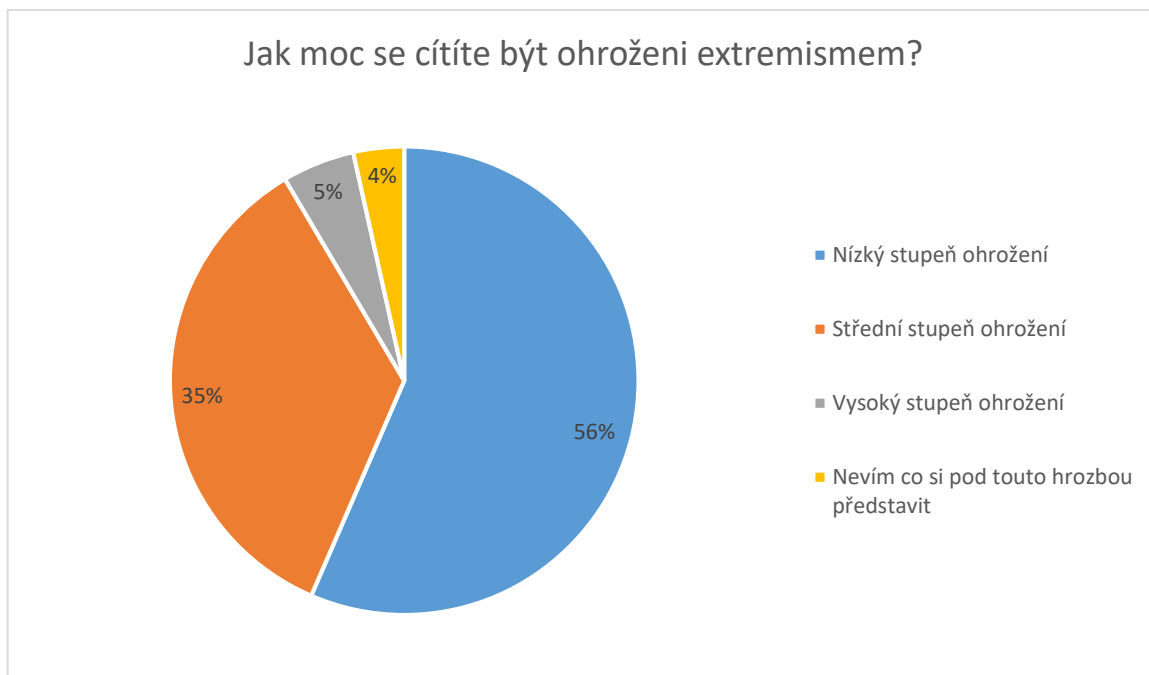
Zde jsem již přešla přímo k hlavnímu téma dotazníku, tedy k jednotlivým hrozbám. Cílem otázky bylo zjistit, jak moc se lidé cítí být ohroženi terorismem. Nejvíce respondentů konkrétně 69 %, označilo tuto hrozbu nízkým stupněm ohrožení. Tento výsledek by se dal vysvětlit tím, že tyto teroristické činy se odehrávají většinou ve světových metropolích a jelikož můj dotazník směřoval k obyvatelům Přerova je logické, že jejich strach bude menší než například u obyvatel hlavního města Prahy. Středním stupněm ohrožení terorismus označilo 29% a pouze 4% dala této hrozbě vysoký stupeň ohrožení. Z důvodu možné neznalosti jak v této, tak i v příštích otázkách jsem dala na výběr možnost „nevím co si pod touto hrozbou představit“. Touto možností zde odpověděli 2 % lidí.

Graf 3- Pohled občana na terorismus [Zdroj: vlastní]

Otázka č. 3: Jak moc se cítíte být ohroženi extremismem?

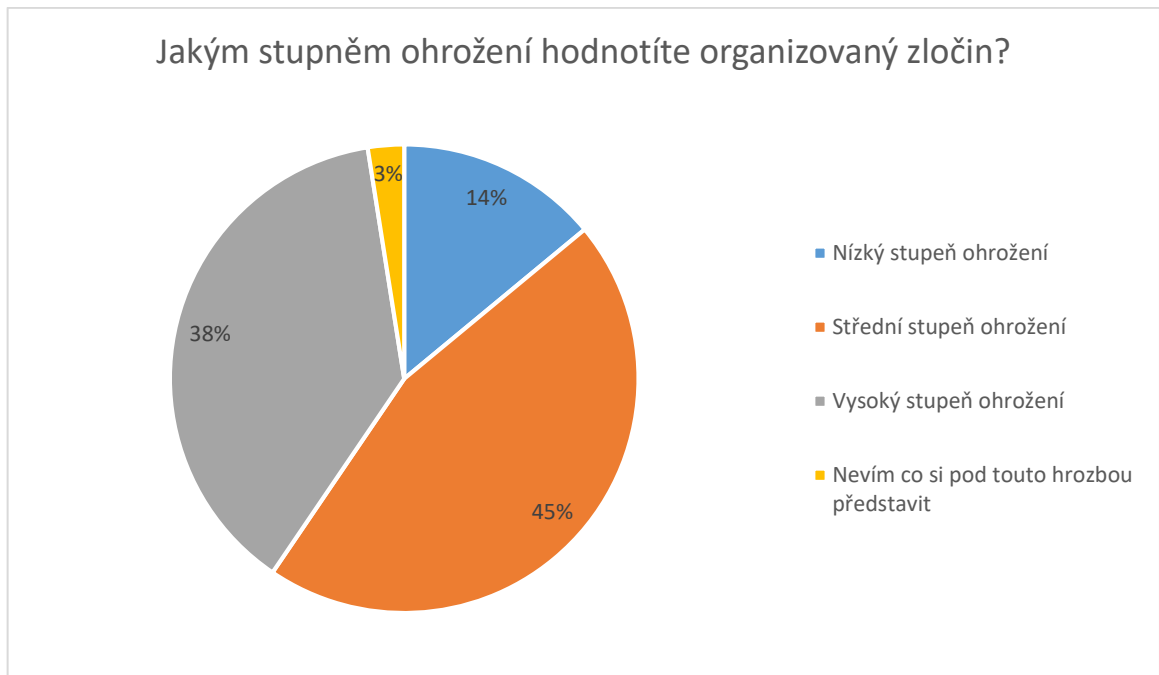
Touto otázkou jsem se snažila zjistit, jak moc se cítí být občané ohroženi extremismem. Největší podíl zde (56 %) označilo hrozbu nízkým stupněm ohrožení. Střední stupeň ohrožení zvolilo 35 %. Vysoký stupeň ohrožení extremismu dalo pouze 5 %. Celá 4 % dotazovaných, nevědělo co si pod extremismem představit.

Graf 4- Pohled občana na extremismus [Zdroj: vlastní]

Otázka č. 4: Jakým stupněm ohrožení hodnotíte organizovaný zločin?

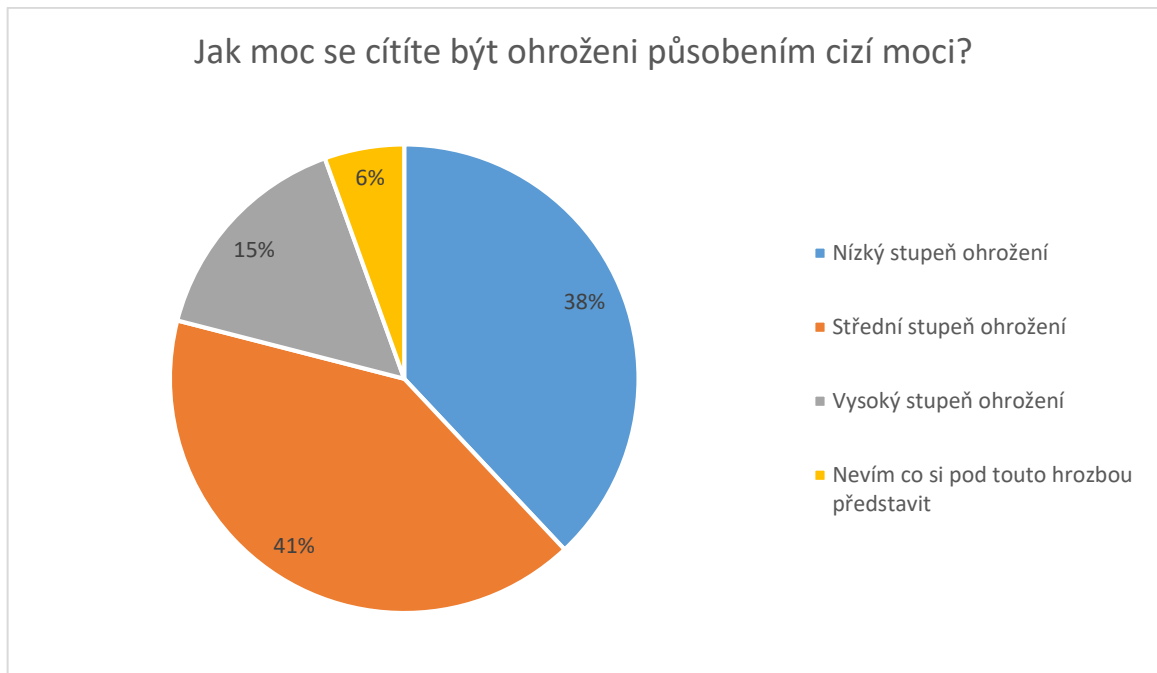
Při této otázce jsem chtěla, aby se lidé zamysleli nad organizovaným zločinem a přiřadili mu příslušný stupeň ohrožení. Zde hodnotilo 45 % respondentů hrozbu středním stupněm ohrožení. Hned 38 % dotazovaných označilo hrozbu vysokým stupněm. Myslím si, že hlavně díky příkladům pod otázkou, které jsem tam vypsala, abych jim hrozbu přiblížila (korupce, drogová kriminalita, hospodářská a finanční kriminalita). Tyto činy jsou v dnešním světě čím dál tím častěji prováděné a bohužel také hůře odhalitelné. Nízký stupeň ohrožení dalo této hrozbě 14 % dotazovaných. A 3 % i přes dle mého jasného vysvětlení, nevědělo co si pod hrozbou představit.

Graf 5- Pohled občana na organizovaný zločin [Zdroj: vlastní]

Otázka č. 5: Jak moc se cítíte být ohrožený působením cizí moci?

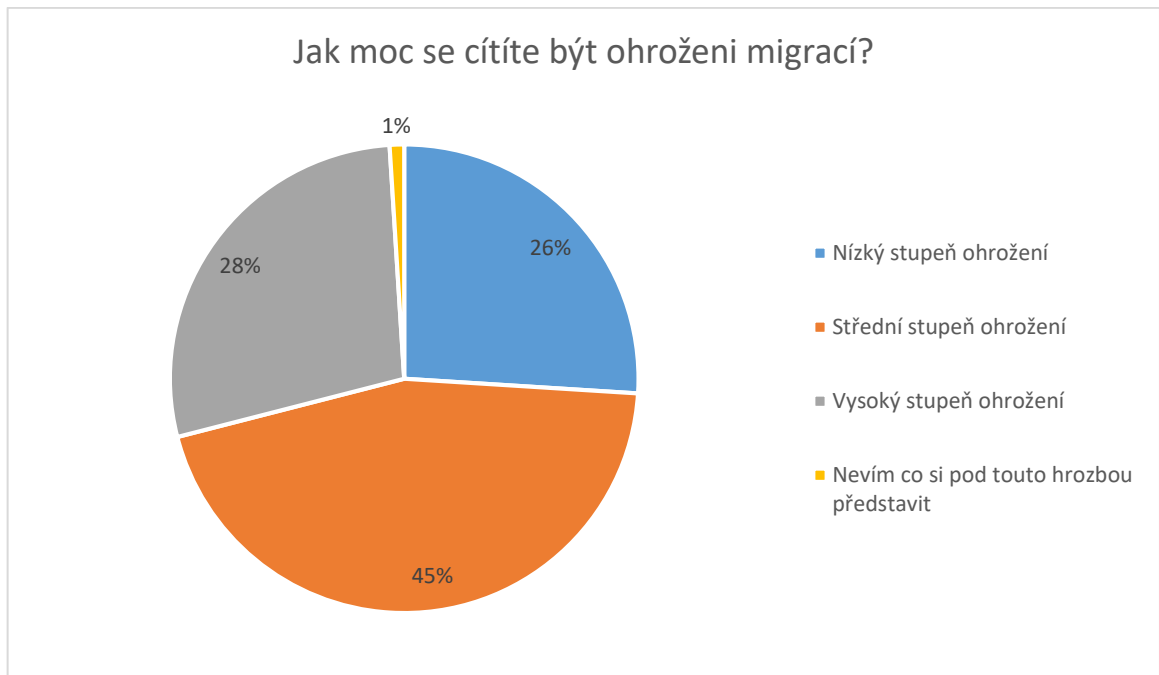
V této otázce jsem se ptala na další hrozbu z Auditu. Konkrétně šlo o hrozbu působení cizí moci. Čímž byla myšlena infiltrace do chodu našeho státu za vidinou převzetí kontroly nad ním, jak jsem podotkla pod otázkou. Nejvíce respondentů (41 %) označilo střední stupeň ohrožení. Druhou nejčastější odpovědí byl nízký stupeň ohrožení (38 %). Vysokým stupněm ohrožení označilo hrozbu 15 % dotazovaných a 6 %, tedy poměrně dosti, tuto odpověď označilo tak, že neví co si pod tímto představit.

Graf 6- Pohled občana na hrozbu působení cizí moci [Zdroj: vlastní]

Otázka č. 6: Jak moc se cítíte být ohroženi migrací?

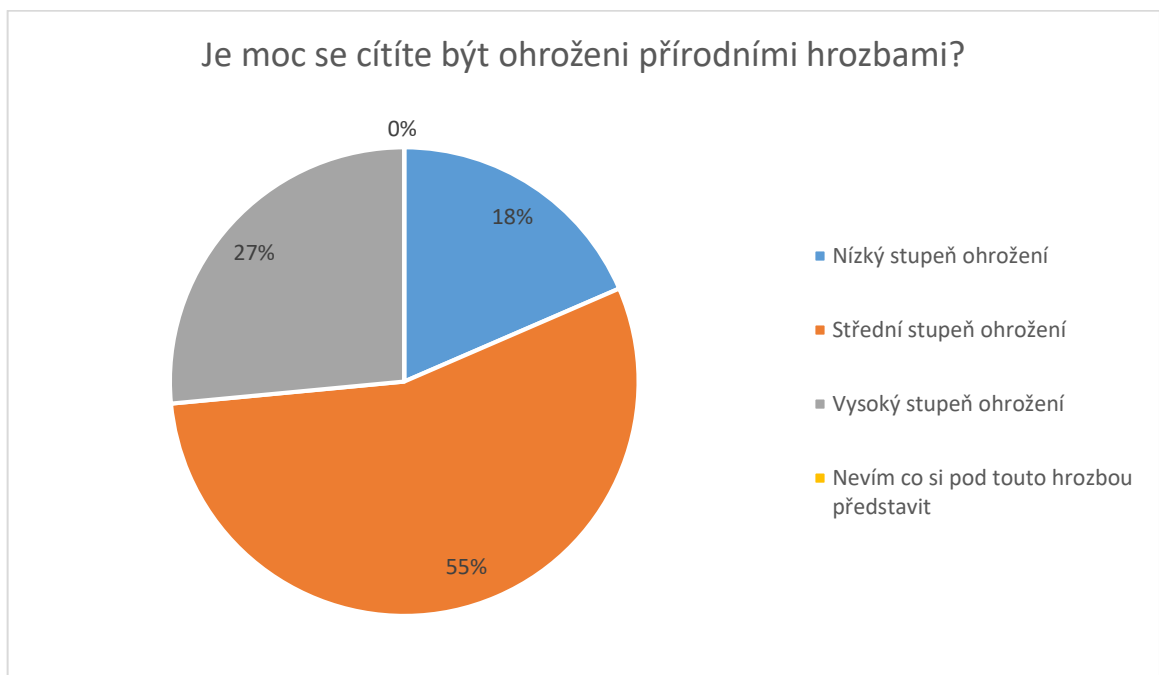
Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jak moc se lidé momentálně bojí migrace. V předešlých letech byla tato hrozba hodně rozebírána kvůli migračním vlnám, ke kterým docházelo, a hrozba byla silně medializována. V současnosti je tato hrozba „odsunuta“ z mého pohledu do ústraní, protože jsou tu momentálně větší hrozby a problémy. To se dle mého odrazilo i na poměrně vyrovnaných výsledcích. Nízkým stupněm ohrožení označilo tuto hrozbu 26 % respondentů. Střední stupeň zvolilo 45 %, tedy nejvíce u této otázky a 28 % dalo migraci vysoký stupeň ohrožení. Nevědomost mě u této hrozby překvapila, ale opět to bylo pouze 1 %.

Graf 7- Pohled občana na migraci [Zdroj: vlastní]

Otázka č. 7: Jak moc se cítíte být ohroženi přírodními hrozbami?

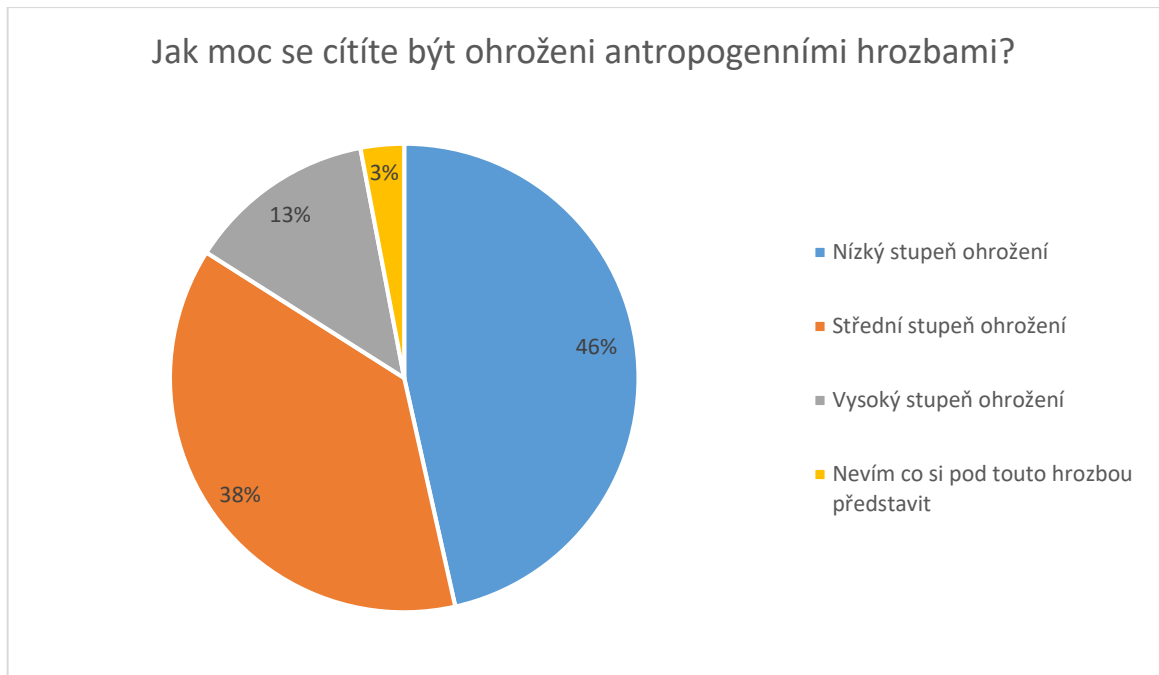
Výsledky mojí další otázky na přírodní hrozby se daly poměrně lehce odhadnout předem. Obecně platí, že lidé mají z přírodních hrozeb strach a to hlavně díky nepředvídatelnosti a nevyzpytatelnosti. Proto 55 % dotazovaných označilo hrozbu středním stupněm ohrožení, hned za tím 27 % dalo této hrozbě vysoký stupeň a 18 % označilo nízký stupeň.

Graf 8- Pohled občana na přírodní hrozby [Zdroj: vlastní]

Otázka č. 8: Jak moc se cítíte být ohroženi antropogenními hrozbami?

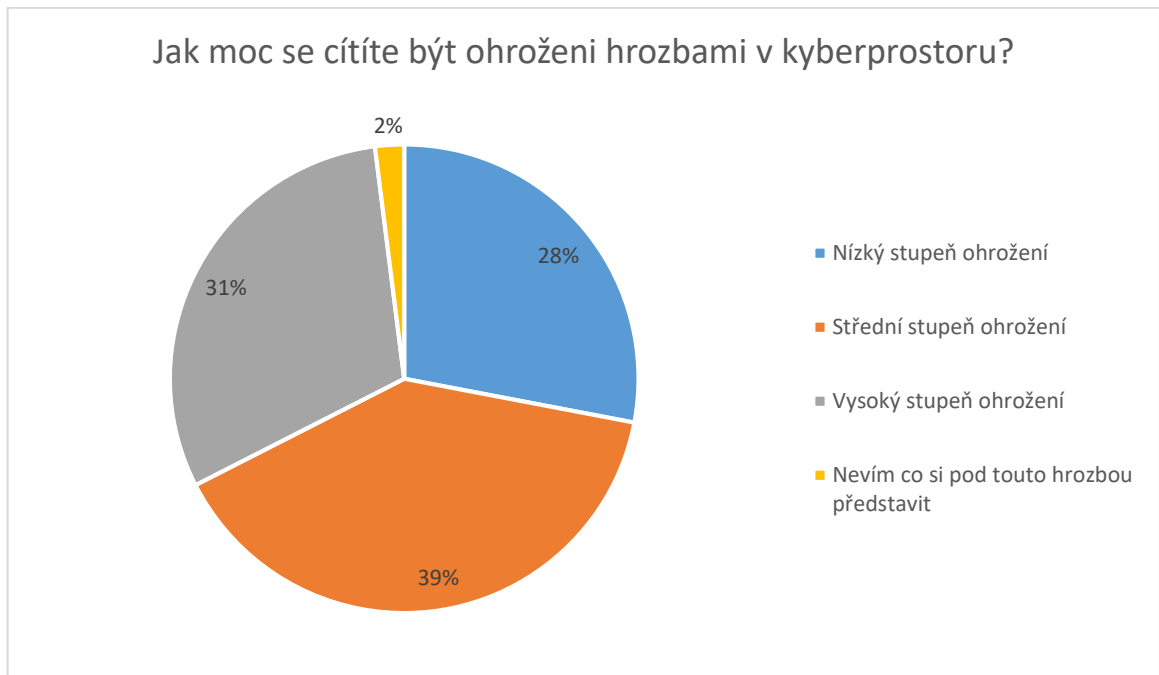
U antropogenních hrozeb jsem si také nebyla dosti jistá, zdali respondenti budou vědět, o co se jedná. Příklady této hrozby jsem jim opět vypsala pod otázku. Přesto 3 % lidí odpověděli, že neví co si pod pojmem představit. Nejvíce dotazovaných odpovědělo označením nízkého stupně ohrožení (46 %). Po této odpovědi nejvíce označovali střední stupeň (38 %) a poté až vysoký stupeň ohrožení (13 %).

Graf 9- Pohled občana na antropogenní hrozby [Zdroj: vlastní]

Otázka č. 9: Jak moc se cítíte být ohroženi hrozbami v kyberprostoru?

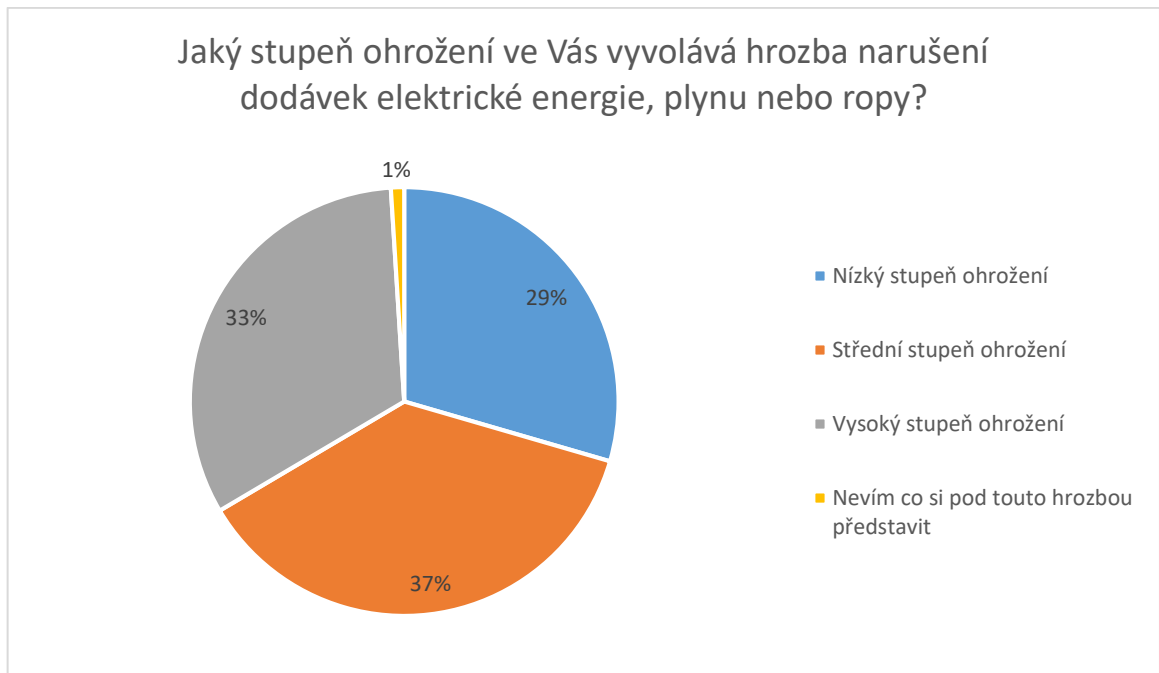
Konkrétně v této době, kdy různé instituce (nejčastěji nemocnice v posledních měsících) čelí kybernetickým útokům, mě odpovědi na tuto otázku zajímaly. Procentuálně jsou odpovědi celkem vyrovnané. Nejvíce lidí označilo tuto hrozbu středním stupněm ohrožení (39 %), 31 % dotazovaných označilo tuto hrozbu jako vysokou a 28 % respondentů zvolilo nízký stupeň ohrožení. Pouhá 2 % nevěděla co si pod hrozbou představit.

Graf 10- Pohled občana na hrozby v kyberprostoru [Zdroj: vlastní]

Otázka č. 10: Jaký stupeň ohrožení ve Vás vyvolává hrozba narušení dodávek elektrické energie, plynu nebo ropy?

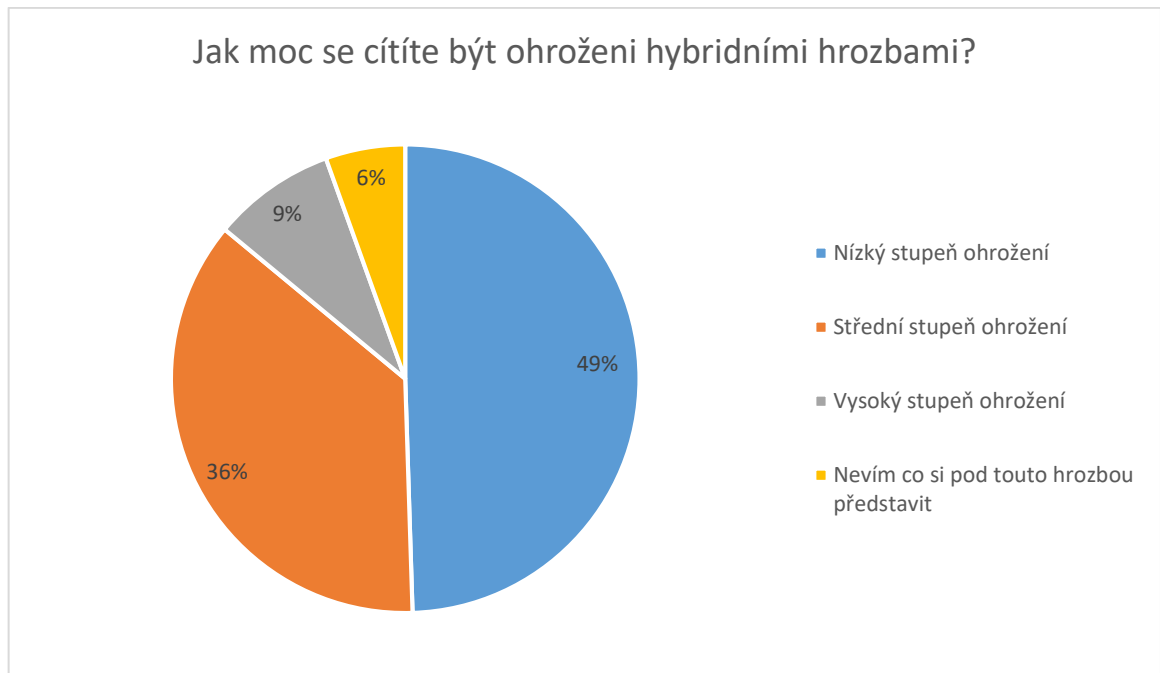
Tato otázka se týkala ohrožení energetické, surovinové a průmyslové bezpečnosti stanovené v Auditě. Zde byly odpovědi také poměrně vyrovnané. Ukázalo se, že lidé tuto hrozbu neberou úplně na lehkou váhu, jelikož 37 % označilo tuto hrozbu středním stupněm ohrožení. Hned za tím 33 % odpovědí bylo pro vysoký stupeň ohrožení a 29 % označilo hrozbu nízkým stupněm. Pouhé 1 % nevědělo, co přesně tato hrozba znamená.

Graf 11- Pohled občana na hrozbu narušení dodávek elektrické energie, plynu
nebo ropy [Zdroj: vlastní]

Otázka č. 11: Jak moc se cítíte být ohroženi hybridními hrozbami?

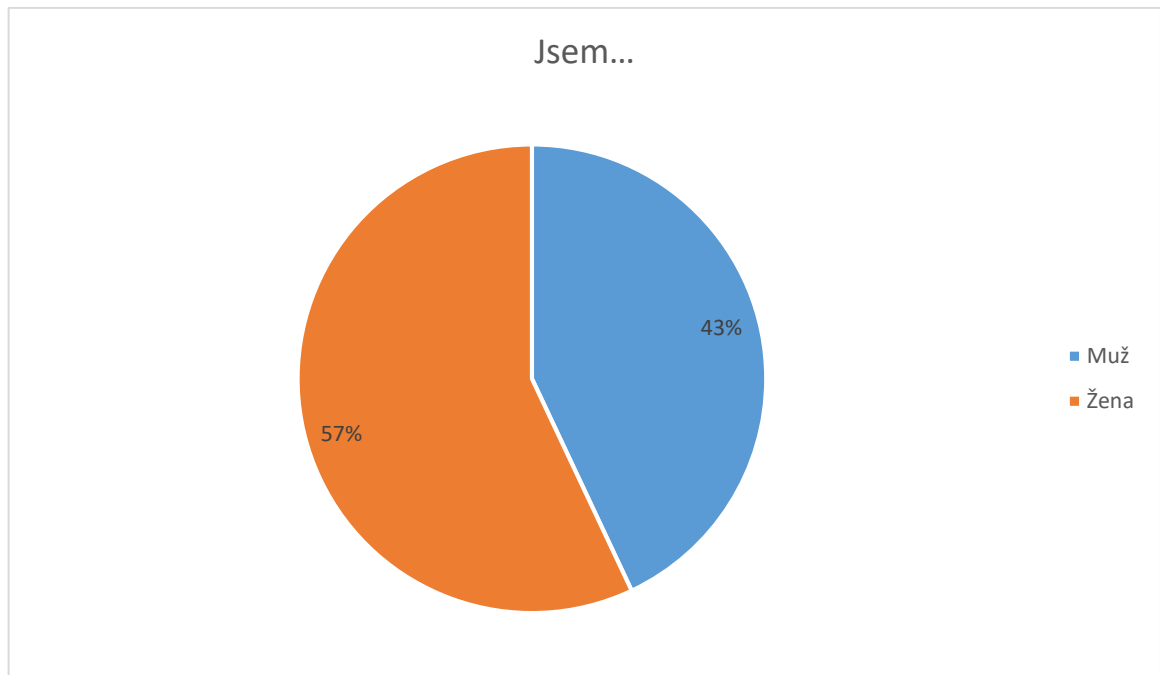
Otázka se týká poslední hrozby z Auditů. Osobně jsem měla trochu obavy z této otázky v tom smyslu, že jsem si myslela, že plno lidí nebude vědět, co hrozba znamená. Procentuálně se ukázalo, že 6 % neví co si pod hybridními hrozbami představit. Nejvíce lidé označovali nízký stupeň ohrožení (49 %). Za ním následoval střední stupeň s 36 % a pouhých 9 % označilo hybridní hrozby vysokým stupněm ohrožení.

Graf 12- Pohled občana na hybridní hrozby [Zdroj: vlastní]

Otázka č. 12: Jsem...

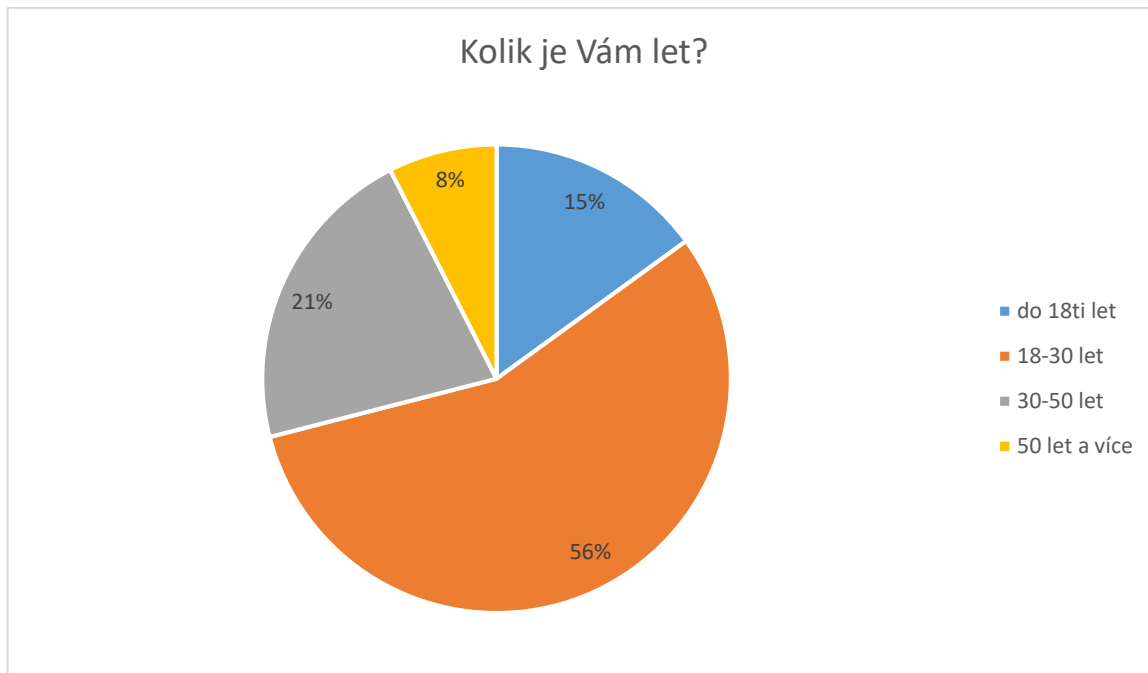
Otázky charakteristiky respondenta jsem nechala až na úplný konec dotazníku. Hlavně z důvodů předešlých zkušeností. Mnoho lidí jakmile vidí tyto otázky na začátku dotazníku tak dotazník ukončují. Z celkového počtu 200 respondentů odpovídalo 86 (43 %) mužů a 114 (57 %) žen. Převahu žen si vysvětluji tím, že ženy mají větší trpělivost při vyplňování. Vzhledem k tomu, že jsem sama žena oslovaných bylo více z řad žen.

Graf 13- Pohlaví respondentů [Zdroj: vlastní]

Otázka č. 13: Kolik je Vám let?

Otázka na věk dotazovaných je opět informativního charakteru a zároveň je to poslední otázka výzkumu. Na dotazník reagovaly všechny věkové kategorie. Nejvíce odpovídala věková skupina 18–30 let se 112 (56 %) odpovídajícími. Následovala skupina 30-50 let se 43 (21 %) odpovídajícími, dále pak nejmladší skupina do 18-ti let s 30 (15 %) respondenty a jako poslední skupina nejstarší od 50-ti let a více s 15 (8 %) respondenty.

Graf 14- Věk respondentů [Zdroj: vlastní]

7.2 Celkové hodnocení výstupu z dotazníkového šetření

Z odpovědí získaných z dotazníkového šetření se dá říci, že lidé mají vcelku dobré povědomí o hrozbách stanovených v Auditě. Dotazník se těšil velkému zájmu. To dokazuje i celkový počet 200 odpovědí. Dle mého, kdybych nechala dotazník běžet déle, bylo by odpovědí ještě více ale počet odpovědí, byl pro mě dostačující. Zároveň musím konstatovat, že dotazník je z části ovlivněn momentální bezpečnostní situací.

V dotazníku lidé označovali, i když s velmi malými procentuálními podíly, i možnost že neví co si pod zmíněnou hrozbou představit. U obecně známých hrozeb, jakými jsou terorismus, migrace, přírodní hrozby, hrozby v kyberprostoru a hrozby v energetické, surovinové a průmyslové bezpečnosti to byly výsledky vždy maximálně do 2 %. U méně známých byl procentuální podíl vyšší. Ovšem u žádné otázky nepřekročil hranici 6 %.

Obecně lze z dotazníku vyvodit, že lidé uvedené hrozby vysokým stupněm moc neohodnotili. Když už tak jako nejzávažnější hrozbu zvolili organizovaný zločin. Dalšími nejvíce obávanými byly hrozby v kyberprostoru a hrozby týkající se narušení dodávky elektrické energie, plynu nebo ropy.

Střední stupeň ohrožení už označovali více. Nejvíce tímto stupněm ohrožení označovali přírodní hrozby. Dále pak migraci a hrozbu působení cizí moci. K mému překvapení ve velké míře odpovídali vůči hrozbám nízkým stupněm ohrožení. Toto hodnocení se týkalo hlavně terorismu, extremismu a hybridních hrozeb. Nutno podotknout, že na dotazník odpovídali obyvatelé Přerova, jejichž vnímání hrozeb je ovlivněno řadou událostí. Vzhledem k organizovanému zločinu jsme zde měli kauzu, řešící se dodnes s již už bývalým primátorem města. U přírodních hrozeb jsou jistě výsledky ovlivněny, stále v pamětech nezapomenutelnými, povodněmi roku 1997. A stejně tak i povodněmi v následujících letech. Město nečelí extrémnímu návalu turistů, tudíž například hrozba terorismu je vnímána občany jako velmi nízké nebezpečí.

7.3 Návrhy a preventivní opatření k dotazníkovému šetření

Výsledky dotazníku potvrdily, že lidé mají obecně přehled o hrozbách. Myslím si, že všeobecnému povědomí o těchto hrozbách vděčíme zejména díky médiím a literatuře. V posledních letech jsme se často s těmito hrozbami celosvětově potýkali. Byly velmi často zmiňovány ve veřejných prostředích a tím lidé dostávali informace o nich. Navíc nutno dodat, že mnohé pojmy jsou i zaběhlé ve výukových materiálech již ve školách a běžně se o nich žáci od nejnižších stupňů vzdělání učí.

Jsou tady ale i hrozby, u nichž občané s jistotou neví co si pod nimi představit. Dle výsledku dotazníkového šetření jsou jimi extremismus, organizovaný zločin, působení cizí moci, antropogenní hrozby a hybridní hrozby.

U otázky týkající se extremismu mě výsledek nevědomosti překvapil. Samozřejmě nebyl tak vysoký, pouhé 4 % ale přeci jen. Zrovna s tímto pojmem se totiž, dle mého setkáváme již na základních školách, popřípadě na středních. Ať už z historického hlediska nebo z hlediska menšin. Faktem je, že častokrát to přímo extremismem nazýváno není. Každopádně pojem je to důležitý a znát význam tohoto by měl každý. Zařadila bych například výklad tohoto pojmu na školách v rámci občanské nauky, anebo dějepisu v souvislosti s historickými událostmi. V dospělosti se s tímto pojmem setkáváme například z veřejných sdělovacích prostředků, ale tady už bohužel nejde nikoho nutit nastudovat si ho. Dostupnost najít si význam na internetu je více než lehká, nachází se na webových stránkách jak Ministerstva vnitra, tak i policie.

U organizovaného zločinu je to již těžší. Nemá jasně stanovenou definici a není ani ukotven v trestním zákoníku. V trestním zákoníku se pouze zmiňuje organizovaná zločinecká skupina aj. Z toho vyplývá možný důvod nepochopení tohoto pojmu. Doporučila bych definovat tento pojem odborníky a vymežit ho v trestním zákoníku. Než se tak stane, budou se stále vést dohady, co pod tento pojem spadá. Jelikož již v současné době má organizovaný zločin mnoho podob.

U pojmu působení cizí moci si každý z nás udělá představu, co tento pojem znamená. Z mého pohledu plno lidí nemá tu pravou představu pro bezpečnostní hrozbu tohoto typu. Tato hrozba bohužel nikdy není nulová. Odvíjí se od historického dění, mezinárodních vztahů nebo třeba ekonomické oblasti. Proto bych toto slovní spojení více „vnucovala“ lidem do povědomí. Protože o tom velmi často slyšíme z televize, rádia a podobných prostředků, ale nenazývá se to přímo takto. Doporučila bych zpravodajcům nebát se tohoto pojmu. Stejně tak s tímto pojmem a s tím co si lze pod ním představit, obeznámit studenty oborů týkajících se ochrany a bezpečnosti obyvatelstva.

Další hrozbou, u které se lidé potýkali s částečnou nevědomostí významu, jsou antropogenní hrozby. Zde by jediné mé doporučení mířilo na základní školy. Konkrétně do osnov výuky přírodopisu, občanské výchovy nebo i opět dějepisu. Zmínit tento pojem v souvislosti s historickými událostmi.

Poslední hrozbou, kde mě tento výsledek nevědomí o hrozbě nepřekvapil, byly hybridní hrozby. Není se ale vůbec čemu divit, jelikož tento pojem je poměrně mladý a nový. Nemohu víc než doporučit tento pojem častěji zmiňovat ve sdělovacích prostředcích, aby to veřejnost donutilo si význam hledat a také seznámit s tímto pojmem a mít ho ve výuce oborů týkajících se ochrany a bezpečnosti obyvatelstva.

ZÁVĚR

Má bakalářská práce je věnována vývoji vnitřního a vnějšího bezpečnostního prostředí a jeho vlivu na přípravu složek IZS. Cílem práce je co nejpřesněji dle dostupných a aktuálních dokumentů a monografií vymezit pojem bezpečnostní prostředí a s tím spojené bezpečnostní prostředí vnitřní a vnější a zanalyzovat stav připravenosti složek IZS.

Aby čtenář pochopil problematiku vyvíjejícího se bezpečnostního prostředí, tak v souvislosti s vymezením tohoto pojmu je v teoretické části kladen důraz na hrozby a rizika. U bezpečnostních hrozeb vycházím z Auditů národní bezpečnosti 2016. Audit stanovil deset největších hrozeb a těmi jsou: terorismus, extremismus, organizovaný zločin, působení cizí moci, migrace, přírodní hrozby, antropogenní hrozby, hrozby v kyberprostoru, energetická, surovinová a průmyslová bezpečnost a hybridní hrozby. Hrozby jsou v práci popsány a zanalyzovány vzhledem k působení na Českou republiku a její obyvatele. V Auditě jsou tyto hrozby hodnoceny různými odpovídajícími úrovněmi ohrožení. Některé hrozby mají tuto úroveň nižší, některé vyšší, proto se s jistotou nedá vyvodit, která z těchto hrozeb je nejnebezpečnější a která naopak nejméně. Teoretická část popisuje bezpečnostní právo v České republice. V závěru teoretické části je přiblížen bezpečnostní systém České republiky. Jehož činnost jsme i díky probíhající pandemii mohli v průběhu minulých měsíců sledovat. Zdali jednali správně je asi na uvážení každého dle svého nejlepšího svědomí.

V praktické části je nejprve charakterizován Integrovaný záchranný systém, ovšem krátce. Na to navazuje charakteristika jednotlivých základních složek IZS. Vzhledem k připravenosti těchto složek na vyvíjející se bezpečnostní prostředí a s tím související narůstající bezpečnostní hrozby jsem se zaměřila na personální stavy jednotlivých složek. Ty jsou uváděny z dostupných materiálů. Buď to ze statistických ročenek, nebo z koncepcí rozvoje. Zhodnocení stavu je ze subjektivního hlediska. U hasičů se dlouhodobě nemluví o podstavu a meziroční nárůst příslušníků je v řádech desítek, to se ovšem nedá říct o policii. Tam je hovořeno dlouhodobě o nedostatku lidských zdrojů. U Zdravotnické záchranné služby, nejsem schopna i z dostupných čísel odhadnout zdali je stav ideální. Ovšem vzhledem k situaci, která je spojená s pandemií, by se dalo usoudit, že stavy ideální nejsou. Do povinné služby museli být povoláni studenti lékařských fakult. Po analýze početních stavů jsem přispěla návrhy na opatření ke zlepšení stávajícího stavu.

Součástí praktické části je i dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjistit úroveň povědomí občanů o bezpečnostních hrozbách a jejich pohled na ně. Dotazník byl určen pouze pro občany města Přerova, ve kterém žijí. Respondenti odpovídali na 13 uzavřených otázek. Výsledkem dotazníkového šetření bylo, že občané mají dostatečné povědomí o současných hrozbách. Ze získaných informací byla navrhována opatření ke zlepšení.

Téma mé bakalářské práce je velmi obsáhlé a jistě existuje mnoho způsobů, jak by ho někdo další mohl zpracovat. Zároveň je bezpečnostní prostředí neustále se měnící, takže jde téma pokaždé vypracovat naprosto jinak.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] PORADA, Viktor. Bezpečnostní vědy: úvod do teorie, metodologie a bezpečnostní terminologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-758-0.
- [2] Bezpečnostní strategie ČR [online]. Praha: Kolektiv autorů pod vedením Ministerstva zahraničních věcí ČR, 2015 [cit. 2019-12-12]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie2015.pdf>
- [3] STOJAR, Richard. Bezpečnostní prostředí 2018: implikace pro obrannou politiku a ozbrojené síly ČR. Brno: Univerzita obrany, 2018. ISBN 978-80-7582-053-2.
- [4] SAK, Petr. Úvod do teorie bezpečnosti: nekonvenční pohledy na minulost, přítomnost a budoucnost lidstva. Praha: Petrklíč, 2018. ISBN 978-80-7229-652-1.
- [5] LASICOVÁ, Jana a Jaroslav UŠIAK. Bezpečnosť ako kategória. Bratislava: VEDA, 2012. ISBN 978-80-224-1284-1.
- [6] Terminologický slovník - krizové řízení a plánování obrany státu - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 2020-12-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-planování-obrany-statu.aspx>
- [7] VEGRICHTOVÁ, Barbora. Bezpečnostní hrozby současnosti. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2016. ISBN 978-80-7251-462-5.
- [8] Audit národní bezpečnosti, 2016. [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR. [cit. 2019-12-20]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-151410/>
- [9] SMOLÍK, Josef a Tomáš ŠMÍD. Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2010. ISBN 978-80-210-5288-8.

- [10] PAULUS, František a kol. Analýza hrozeb pro ČR: závěrečná zpráva [online]. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2015 [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/analyza-hrozeb-zaverecna-zprava-pdf.aspx>
- [11] Co jsou hybridní hrozby - Terorismus a měkké cíle. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena. [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/co-jsou-hybridni-hrozby.aspx>
- [12] TARDY, Thierry a Jan JOEL ANDERSSON. Hybrid: what's in a name?. Briefs [online]. October 2015, (32), 1-2 [cit. 2020-01-28]. DOI: 10.2815/422877. ISSN 2315-1110. Dostupné z: <https://www.iss.europa.eu/content/hybrid-what%E2%80%99s-name>
- [13] Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. In: *Sbírka zákonů*. 22. 4. 1998. ISSN: 1211-1244.
- [14] ADAMEC, Vilém, David ŘEHÁK a Lenka ČERNÁ. Základy organizace a řízení bezpečnosti v České republice. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-123-1.
- [15] BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3150-9.
- [16] Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2013 [cit. 2020-01-29]. Dostupné z: www.hzscr.cz/soubor/koncepce-oo-2020-2030-pdf.aspx
- [17] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. 28. 6. 2000. ISSN: 1211-1244.
- [18] VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

- [19] Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru). In: *Sbírka zákonů*. 11. 11. 2015. ISSN: 1211-1244.
- [20] Policie České republiky: Police of the Czech Republic. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. ISBN 978-80-270-0664-9.
- [21] Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů*. 17. 7. 2008. ISSN: 1211-1244.
- [22] Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě. In: *Sbírka zákonů*. 6. 11. 2011. ISSN: 1211-1244.
- [23] 112: odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva. Praha: MV - generální ředitelství HZS ČR, 2001, roč. XIX číslo 3/2020, příloha, Statistická ročenka. ISSN 1213-7057.
- [24] Koncepce rozvoje Policie České republiky do roku 2020 (aktualizace 2017), 2016. [online]. Praha: Policejní prezidium České republiky. [cit. 2020-05-23]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/wp-content/uploads/2017/04/Koncepce-rozvoje-Policie.pdf>
- [25] Zdravotnická ročenka České republiky 2018. [online]. Praha: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2018. [cit. 2020-05-23]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=record&id=8280>. ISSN 1210-9991.
- [26] Početní stavy. In: *Policie.cz* [online]. Praha: Policie ČR, 2019 [cit. 2020-05-24]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pocetni-stavy.aspx>
- [27] VOLNER, Štefan. *Bezpečnost v 21. století*. 3. dopln. vyd. Bratislava: PhDr. Milan Štefanko - Vydavatel'stvo IRIS, 2012. ISBN 978-80-89256-74-7.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IT	Informační technologie
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotky požární ochrany
MV	Ministerstvo vnitra
NATO	Severoatlantická aliance
NBÚ	Národní bezpečnostní úřad
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OSN	Organizace spojených národů
PČR	Policie České republiky
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Schéma vnitřní a vnější bezpečnosti [Zdroj: vlastní]	14
Obr. 2 Bezpečnostní systém ČR [16].....	31

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1- Vývoj rozpočtovaných početních stavů HZS ČR [23].....	36
Graf 2- Zaměstnání respondentů [Zdroj: vlastní]	42
Graf 3- Pohled občana na terorismus [Zdroj: vlastní]	43
Graf 4- Pohled občana na extremismus [Zdroj: vlastní].....	44
Graf 5- Pohled občana na organizovaný zločin [Zdroj: vlastní].....	45
Graf 6- Pohled občana na hrozbu působení cizí moci [Zdroj: vlastní].....	46
Graf 7- Pohled občana na migraci [Zdroj: vlastní]	47
Graf 8- Pohled občana na přírodní hrozby [Zdroj: vlastní]	47
Graf 9- Pohled občana na antropogenní hrozby [Zdroj: vlastní]	48
Graf 10- Pohled občana na hrozby v kyberprostoru [Zdroj: vlastní].....	49
Graf 11- Pohled občana na hrozbu narušení dodávek elektrické energie, plynu nebo ropy [Zdroj: vlastní]	50
Graf 12- Pohled občana na hybridní hrozby [Zdroj: vlastní].....	51
Graf 13- Pohlaví respondentů [Zdroj: vlastní].....	52
Graf 14- Věk respondentů [Zdroj: vlastní]	53

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK STRANA Č. 1

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK STRANA Č. 2

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK STRANA Č. 3

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK STRANA Č. 4

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK STRANA Č. 5

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK STRANA Č. 1

Pohled občanů na současné hrozby pro Českou republiku

Vážení občané města Přerova,

jmenuji se Vendula Vaňková a jsem studentkou 3. ročníku bakalářského studia Fakulty logistiky a krizového řízení, specializace Ochrana obyvatelstva.

Jednou z podmínek úspěšného ukončení studia je odevzdání bakalářské práce a to na téma Vývoj vnitřního a vnějšího bezpečnostního prostředí České republiky a jeho vliv na přípravu složek Integrovaného záchranného systému, jejíž součástí je také tento dotazník.

Dotazník je určen pouze pro ty osoby, které žijí ve městě Přerov a v jeho přilehlých obcích.

Chtěla bych Vás požádat o vyplnění tohoto krátkého dotazníku, který je zaměřen na pohled občana na současné hrozby pro ČR. Hrozby zmíněné v dotazníku jsem přebrala z Auditů národní bezpečnosti z roku 2016.

Dotazník je zcela anonymní a výsledky budou sloužit pouze pro mou bakalářskou práci.

MOCKRÁT VÁM DĚKUJI ZA VÁŠ DRAHOCENNÝ ČAS, OCHOTU A TRPĚLIVOST PŘI JEHO VYPLŇOVÁNÍ.

Dotazník se skládá z 13 otázek. Při zodpovídání otázky můžete označit pouze jednu možnost. U dotazů týkajících se hrozeb, jsou přímo pod otázkou menší vysvětlivky, co je tím pojmem myšleno.

1. Jste příslušníkem některé ze složek Integrovaného záchranného systému? (policista, hasič, zdravotník, ..)

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

Ano, jsem.

Ne, nejsem.

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK STRANA Č. 2

2. Jak moc se cítíte být ohroženi terorismem?

Nápověda k otázce: Terorismus= politické, ideologické nebo nábožensky motivované jednání, které za použití násilí má vyvolávat strach. Vyberte jednu odpověď

Nízký stupeň ohrožení

Střední stupeň ohrožení

Vysoký stupeň ohrožení

Nevím co si pod touto hrozbou představit.

3. Jak moc se cítíte být ohroženi extremismem?

Nápověda k otázce: Extremismus= zpochybňování demokratických základů společnosti či základních lidských práv a svobod. Vyberte jednu odpověď

Nízký stupeň ohrožení

Střední stupeň ohrožení

Vysoký stupeň ohrožení

Nevím co si pod touto hrozbou představit.

4. Jakým stupněm ohrožení hodnotíte organizovaný zločin?

Nápověda k otázce: Např. korupce, drogová kriminalita, hospodářská a finanční kriminalita, obchod s lidmi apod. Vyberte jednu odpověď

Nízký stupeň ohrožení

Střední stupeň ohrožení

Vysoký stupeň ohrožení

Nevím co si pod touto hrozbou představit.

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK STRANA Č. 3

5. Jak moc se cítíte být ohroženi působením cizí moci?

Nápověda k otázce: Působení cizí moci jde zde myšleno jako infiltrace do chodu našeho státu za vidinou převzetí kontroly nad ním. Vyberte jednu odpověď

Nízký stupeň ohrožení

Střední stupeň ohrožení

Vysoký stupeň ohrožení

Nevím co si pod touto hrozbou představit.

6. Jak moc se cítíte být ohroženi migrací?

Nápověda k otázce: Migrace= příchod většího počtu lidí z cizího státu do ČR. Vyberte jednu odpověď.

Nízký stupeň ohrožení

Střední stupeň ohrožení

Vysoký stupeň ohrožení

Nevím co si pod touto hrozbou představit.

7. Jak moc se cítíte být ohroženi přírodními hrozbami?

Nápověda k otázce: Např. povodně, extrémní sucho, extrémně vysoké teploty, vydatné srážky, epidemie, epizootie. Vyberte jednu odpověď

Nízký stupeň ohrožení

Střední stupeň ohrožení

Vysoký stupeň ohrožení

Nevím co si pod touto hrozbou představit.

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK STRANA Č. 4

8. Jak moc se cítíte být ohroženi antropogenními hrozbami?

Nápověda k otázce: Antropogenní hrozby= narušení dodávek potravin nebo pitné vody, únik nebezpečné chemické látky, radiační havárie. Vyberte jednu odpověď

Nízký stupeň ohrožení

Střední stupeň ohrožení

Vysoký stupeň ohrožení.

Nevím co si pod touto hrozbou představit.

9. Jak moc se cítíte být ohroženi hrozbami v kyberprostoru?

Nápověda k otázce: Kyberprostor= virtuální počítačový prostor. Vyberte jednu odpověď

Nízký stupeň ohrožení

Střední stupeň ohrožení

Vysoký stupeň ohrožení

Nevím co si pod touto hrozbou představit.

10. Jaký stupeň ohrožení ve Vás vyvolává hrozba narušení dodávek elektrické energie, plynu nebo

ropy?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

Nízký stupeň ohrožení

Střední stupeň ohrožení

Vysoký stupeň ohrožení

Nevím co si pod touto hrozbou představit.

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK STRANA Č. 5

11. Jak moc se cítíte být ohroženi hybridními hrozbami?

Nápověda k otázce: Hybridní hrozba= komplexní hrozba, poškození životních, strategických nebo obecně bezpečnostních zájmů. Vyberte jednu odpověď.

Nízký stupeň ohrožení

Střední stupeň ohrožení

Vysoký stupeň ohrožení.

Nevím co si pod touto hrozbou představit.

12. Jsem...

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

Muž

Žena

13. Kolik je vám let?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

do 18 ti let

18-30 let

30-50 let

50 let a více

A TO JE VŠECHNO.

JEŠTĚ JEDNOU BYCH VÁM CHTĚLA MOCKRÁT PODĚKOVAT ZA VÁŠ DRAHOCENNÝ ČAS, OCHOTU A TRPĚLIVOST PŘI VYPLŇOVÁNÍ DOTAZNÍKU.